

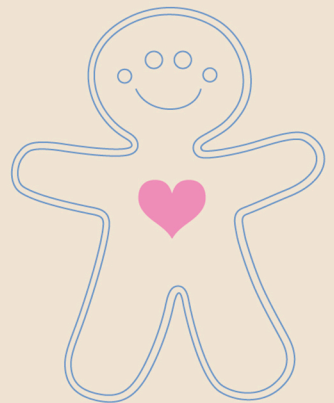
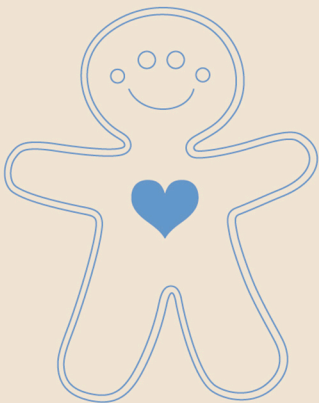
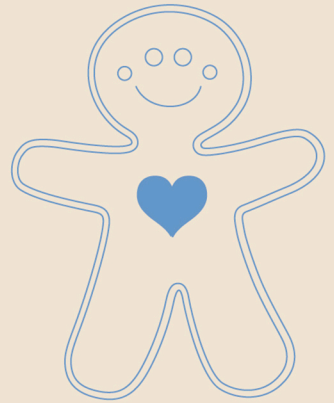
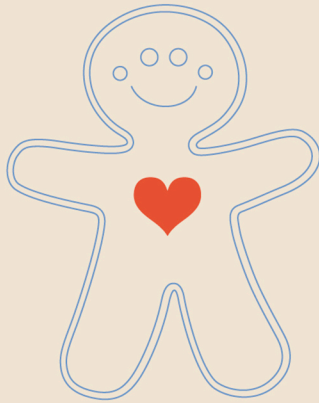
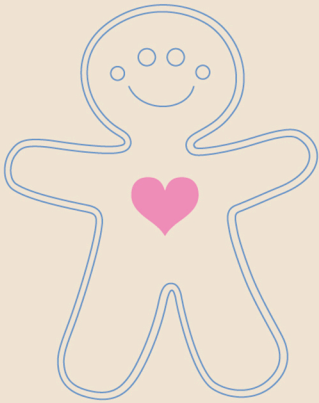
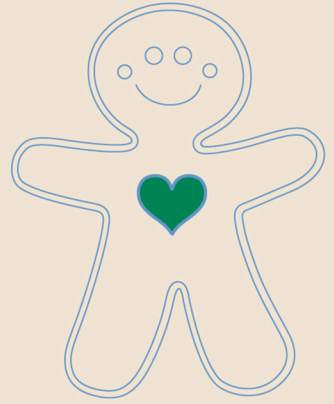
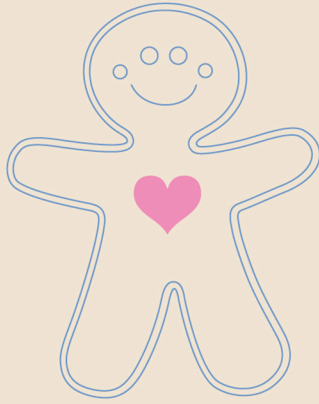
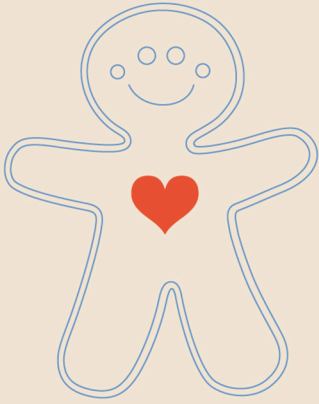
Reproduir el projecte EDUCAP

Guia de reproductibilitat nacional i europea per
a multiplicar les competències educatives per a
combatre la violència sexual contra la infància

èEDUCAP

Co-funded by
the European Union

Reproduir el projecte EDUCAP. Guia de reproductibilitat nacional i europea per a multiplicar les competències educatives per a combatre la violència sexual contra la infància.

Primera edició: Febrer 2024.

© 2024, dels textos: els seus autors i autores.

© 2024, de l'edició: Institut de Drets Humans de la Universitat de València.

Autoria

Jose Antonio García Sáez [coordinador]
Alba Àguila Otero
María del Mar Bernabé Villodre
Rodrigo Hernández Primo
Vladimir Essau Martínez Bello
Noemí Pereda Beltrán
María Peris Iborra
Yohara Quillez Playán
Alejandra Ramírez González
Silvina Ribotta

Traducció al valencià

Tòfol Cabeza Cáceres i Felip Pineda Muñoz

Disseny i il·lustracions

Ana Moyano Cano

Web i contacte del projecte

🏠 proyectoeducap.eu

✉ gestion@proyectoeducap.eu

Impressió

Taller Copiformes Valencia

ISBN: 978-84-9133-676-1

DOI: <http://doi.org/10.7203/PUV-OA-676-1>

Aquesta publicació ha sigut finançada pel Programa Rights, Equality and Citizenship (REC 2014-2020) de la Unió Europea. El seu contingut representa únicament les visions dels autors i són la seua responsabilitat. La Comissió Europea no accepta cap responsabilitat per l'ús que es puga fer de la informació que conté.

Aquesta obra està sota una Llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial- Sense Obra Derivada 4.0 Internacional.

Co-funded by
the European Union

Reproduir el projecte EDUCAP

Guia de reproductibilitat nacional i europea per a multiplicar les competències educatives per a combatre la violència sexual contra la infància

Institut de Drets Humans. Universitat de València.

èEDUCAP

Co-funded by
the European Union

Índex

- 7 **0** Resum executiu
- 11 **1** Introducció a EDUCAP
- 15 **2** Abast del Projecte Pilot a la Comunitat Valenciana
- 25 **3** Elements facilitadors i obstructius detectats durant el Projecte Pilot
 - 25 Diagnòstic d'elements del preprojecte
 - 26 Estudi del marc legal
 - 27 Factors facilitadors en el desenvolupament del projecte pilot
 - 30 Anàlisi del sector educatiu
 - 32 Diagnòstic d'elements durant el projecte
 - 32 Desenvolupament de la Guia EDUCAP
 - 34 Formació dels docents clau
 - 38 Reproduir la formació

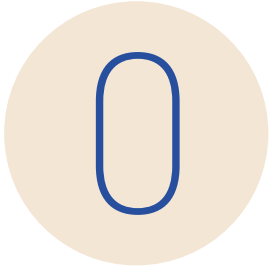
43 **4** Fases de la reproducció en el context espanyol i europeu

- 43 Fase 1: Programes educatius sobre VScI
- 45 Fase 2: Estudi del marc legal
- 50 Fase 3: Agents que guien el desenvolupament del projecte
 - 51 A. L'àmbit acadèmic
 - 53 B. Agents en l'educació
 - 54 C. Administració pública
 - 54 1. Direcció educativa
 - 59 2. Oficines d'Assistència a les Víctimes del Delicte
 - 60 D. Tercer Sector
 - 61 1. Experts en drets de la Infància
 - 62 2. Experts en discapacitat
- 63 Fase 4: Avaluació de viabilitat
- 65 Fase 5: Procés d'implementació
 - 67 Sessió 1: Sessió inicial de benvinguda a les formacions d'EDUCAP
 - 68 Sessió 2: Formació en el Mòdul 1
 - 69 Sessió 3: Formació en el Mòdul 1
 - 70 Sessió 4: Formació en el Mòdul 2
 - 71 Sessió 5: Formació en el Mòdul 2
 - 72 Sessió 6: Formació en el Mòdul 3
 - 73 Sessió 7: Formació en el Mòdul 3
 - 74 Sessió 8: Formació en el Mòdul 4
 - 75 Sessió 9: Formació en el Mòdul 4
 - 76 Sessió 10: Formació en el Mòdul 5
 - 77 Sessió 11: Formació en el Mòdul 5
 - 78 Sessió 12: Tancament de la formació EDUCAP

79 **5** Fases generals per a tot el procés de transferència

- 79 Fase 6: Pla de comunicació i divulgació
- 81 Fase 7: Pla de finançament
- 82 Fase 8: Cronograma
- 84 Fase 9: Sistema d'avaluació i seguiment

Resum executiu

Els socis d'EDUCAP han elaborat una guia de reproductibilitat per a combatre la violència sexual contra la infància en els centres escolars a partir dels resultats del projecte pilot dut a terme al llarg de dos anys a la Comunitat Valenciana i de la investigació en què es basa.

Aquest projecte pot considerar-se un èxit pel que fa a l'actitud dels professionals del camp de l'educació en la prevenció i detecció de casos d'abús sexual infantil. A través d'una reeixida formació impartida a professionals clau que treballen en l'educació infantil i primària, s'ha aconseguit un impacte significatiu en la formació i sensibilització sobre aquest tema, que és important per a tota la societat.

La *Guia de reproductibilitat nacional i europea* proporciona un enfocament detallat en nou fases clau per a assegurar l'èxit del projecte en altres comunitats autònomes i altres països. Aquestes fases van des de la planificació inicial fins a l'avaluació i el seguiment posteriors, i crea un marc clar i estructurat per a una implementació eficaç.

A més de ressaltar les fases del projecte, aquesta guia identifica les barreres trobades a l'hora de desenvolupar-lo i dur-lo a terme, i ofereix recomanacions per a superar-les. També assenyalava oportunitats per al desenvolupament de programes de prevenció en el futur, ja que en ella es destaquen àrees on es poden implementar millores i s'amplia l'impacte del projecte a escala local. En aquest sentit, una anàlisi exhaustiva de la legislació en matèria de protecció i garanties dels menors, així com de la legislació en matèria d'educació, són factors importants per a dur a terme aquest projecte. La LOPIVI (Llei de protecció integral de la infància i l'adolescència) és una de les més completes a escala europea en matèria de protecció infantil. Tot i que encara no està totalment implantada en tot el territori espanyol, les institucions tenen el deure de fer efectiva aquesta llei, per la qual cosa és necessari proporcionar la formació i els recursos econòmics.

En resum, aquesta guia de reproductibilitat ofereix un full de ruta pràctic i integral per a aquelles persones interessades a implementar programes similars de prevenció de l'abús sexual infantil en entorns educatius. El seu enfocament basat en evidència i les lliçons apreses durant el projecte pilot fan d'aquesta guia una eina valuosa per a fomentar la seguretat i el benestar dels xiquets i les xiquetes a tot Europa.

Introducció a EDUCAP

EDUCAP és l'acrònim anglès del projecte europeu «Multiplicar les capacitats educatives per a combatre la violència sexual infantil». Aquest projecte es va llançar en març de 2022 amb una duració de dos anys i es va dissenyar per a dur-lo a terme a la Comunitat Valenciana.

El projecte està parcialment finançat pel programa «Drets, igualtat i ciutadania» [REC] de la Unió Europea a través de la convocatòria de propostes per a prevenir i combatre totes les formes de violència contra xiquets, xiquetes, joves i dones.

Gràcies al reconeixement per part del Parlament Europeu dels abusos sexuals i l'explotació sexual com a violacions greus dels drets fonamentals, així com a l'aprovació de la Directiva 2011/93/UE sobre la lluita contra l'abús sexual, l'explotació sexual de menors i la pornografia infantil, s'ha establert una obligació destinada a formar professionals en matèria de violència sexual contra la infància (d'ara en avant, VScl). Aquesta formació especialitzada també s'ha reforçat a escala nacional per la recentment aprovada Llei orgànica 8/2021, de protecció integral de la infància i

l'adolescència davant de la violència. No obstant això, aquesta obligació encara no s'ha complert en la pràctica en diversos països europeus, entre ells Espanya.

El proyecto EDUCAP pretén tancar parcialment aquesta bretxa formativa pel que fa al grup objectiu de docents de la Comunitat Valenciana. Amb aquest horitzó, els objectius generals del projecte són millorar les capacitats dels docents per a abordar la VScl i augmentar la protecció de les víctimes.

Es considera que els docents són un dels grups clau amb més oportunitats per a detectar la violència contra els xiquets i les xiquetes. Les principals activitats durant el projecte han sigut: la preparació d'un programa de formació sobre la VScl; implementar aquest programa per a un grup objectiu de docents clau; monitorar i avaluar la implementació per a validar la viabilitat de reproduir el projecte en altres contextos; desenvolupar una estratègia de conscienciació comunitària contra la VScl, i disseminar els resultats del projecte i assegurar-ne la sostenibilitat en el temps.

Per desenvolupar aquest projecte, el consorci el formen quatre beneficiaris. Tres d'ells es troben entre les universitats públiques més prestigioses i més ben posicionades d'Espanya: la Universitat de València (UVEG), la Universitat de Barcelona (UB) i la Universitat Carlos III de Madrid (UC3M). L'altre soci és una organització civil líder en drets de la infància: Save the Children (SC). Ha coordinat el projecte l'Institut de Drets Humans de la Universitat de València, amb la participació del Grup de Recerca en Victimització Infantil i Adolescent (d'ara en avant, GREVIA, un institut pertanyent a la Universitat de Barcelona), la Universitat Carlos III de Madrid i Save the Children en la Comunidad Valenciana com els principals investigadors i desenvolupadors. El projecte fomenta la col·laboració publicoprivada i promou una relació equilibrada entre el coneixement del món acadèmic i el treball compromès de les organitzacions no governamentals. Probablement el compromís i l'experiència variada dels

participants principals en el projecte ha sigut el que ha aconseguit la repercussió i els resultats d'èxit que es veuen avui dia.

L'objectiu d'aquest informe és proporcionar un document guia per a aconseguir l'escalabilitat i transferir els resultats obtinguts a València a escala autonòmica cap a altres regions de països europeus, i a escala nacional a Espanya.

El document tindrà en compte els resultats obtinguts durant l'execució i examinarà i debatrà el marc legal i les pràctiques implementades en conjunt actualment per a proposar solucions i escalar els resultats del projecte, tenint en compte la diversitat sociocultural d'Europa.

2

Abast del Projecte Pilot a la Comunitat Valenciana

El projecte EDUCAP tenia com a objectiu aconseguir els següents resultats per a tancar parcialment la bretxa de coneixement entre els docents de la Comunitat Valenciana, inclòs el grup objectiu:

- ① **Creació d'una guia pedagògica** sobre la VScl per a docents.
- ② **Millora de les capacitats** per a afrontar la VScl mitjançant la implementació de la guia pedagògica amb un programa de formació de docents (*Training of Trainers* en anglès, d'ara en avant, ToT) basat en metodologia de la VScl per a formar directament 100 docents de 100 centres escolars, que després donaran la formació als docents dels seus propis centres, amb la qual cosa s'aconsegueix un

nombre estimat de 1.200 docents capacitats en VScI.

③ **Un augment de la consciència comunitària** sobre el problema de la VScI i el dret dels xiquets i les xiquetes a ser protegits mitjançant una estratègia de comunicació.

④ **Fomentar la reproducció del projecte** a través d'un document guia.

⑤ **Millorar la protecció** d'aproximadament 26.000 xiquets i xiquetes contra la violència sexual.

Els següents punts expliquen com aconseguir els objectius, d'un en un:

① **Elaboració d'una Guia EDUCAP sobre el Abuso Sexual Infantil**

La Guía EDUCAP és un dels productes del projecte europeu «Multiplicar les capacitats educatives per a combatre la violència sexual infantil». Aquesta guia va ser desenvolupada pels socis del projecte. Ha sigut possible gràcies al suport de diverses entitats públiques de la Generalitat Valenciana, i en particular de la Direcció General d'Inclusió Educativa de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, i de l'Oficina de Víctimes del Delicte de la Conselleria de Justícia, Interior i Administració Pública. Un equip conegut en el projecte com a «grup multidisciplinari d'experts» [explicat més avant en 3.2] també va ser seleccionat pels socis, que amb la seua experiència va ajudar a revisar i

enviar les seues observacions i comentaris durant els nou mesos d'elaboració de la guia.

La guia està dissenyada per a ser el material bàsic per a un programa de formació docent que segueix la metodologia ToT [formació de docents]. La formació hauria de permetre als docents clau a l'aula prevenir i detectar l'abús sexual infantil, juntament amb els alumnes, i formar altres docents.

El primer pas després de la creació del grup multidisciplinari d'experts va ser dur a terme una revisió exhaustiva d'altres guies i materials ja creats en relació amb la VScl per analitzar què incloïen i què es podia desenvolupar com a material nou. En aquesta línia, es va introduir el mòdul d'acompanyament com un mòdul innovador que no apareixia en les guies anteriors sobre la VScl, però que se'n va considerar una part essencial, ja que alguns estudis demostren que l'acompanyament o la falta del mateix després de la violència poden ser més importants que qualsevol altra cosa. Un altre factor innovador va ser la importància d'incloure la infància primerenca (0 a 3 anys) en els mòduls de prevenció i detecció. Aquesta part de la societat també ha de ser protegida i tenir els mateixos drets que la resta, encara que els mecanismes no s'hagen estudiat tant.

La guia es va crear en cinc mòduls: Parlem i comprenem; Prevenim; Detectem: saber observar, saber escoltar; Actuem, i Acompanyem. Està editada en tres idiomes i se'n pot traduir a més. El valencià, el castellà i l'anglès són els tres idiomes en els quals està disponible la guia en el moment de redacció d'aquest text en 2024.

La guia i altres materials de conscienciació desenvolupats per a les activitats de sensibilització dels centres escolars es poden trobar en la pàgina web pública d'EDUCAP. Les respostes rebudes han sigut molt positives, ja que han utilitzat els materials en el seu treball quotidià diversos serveis socials públics de tot l'Estat, així com organitzacions sense ànim de lucre.

En conclusió, l'elaboració i la divulgació de la Guia EDUCAP semblen haver sigut un èxit en la protecció general de la infància, i un pas més cap a un canvi de concepció que ha d'experimentar la societat respecte al reconeixement dels xiquets i les xiquetes com a subjectes de drets.

② Millora de les capacitats per a afrontar la VScl mitjançant la implementació de la guia pedagògica amb un programa de ToT per a formar directament 100 docents de 100 centres escolars, que després formaran els docents dels seus propis centres, amb la qual cosa s'aconsegueix un nombre estimat de 1.200 docents capacitats en VScl.

Del total de 1.322 centres escolars¹ privats, públics i concertats] que hi ha a la província de València —iinclouent-hi l'educació infantil primerenca [0 a 3 anys], la primera etapa de 3 a 6 anys,

1 Generalitat Valenciana. (2023). *Centres docents de la Comunitat Valenciana [base de dades]*. Per a més informació, consultar: <https://dadesobertes.gva.es/va/dataset/edu-centros/resource/85f01cd1-ed79-4567-bf48-bc4e2caa214a>

l'etapa d'educació primària i els centres d'educació especial— es va contactar amb un total de 997 centres per a convidar-los a participar en el curs EDUCAP.

El procés de selecció dels centres escolars participants va ser difícil a causa de la sobrecàrrega de treball dels docents a l'hora de tenir en compte la inclusió de nous elements en la seua planificació.

Entre els criteris de selecció per a aconseguir l'efectivitat del ToT, es tenia en compte el següent:

- El bagatge dels docents com a formadors d'altres docents i la seua experiència en aquell moment [temps que feia que treballava en el centre, quants cursos havia tutoritzat, etc.].
- Un bon treball en equip dins del centre amb els companys [docents, directors, psicòlegs, orientadors].
- Bona relació amb els escolars.
- Bona relació amb les famílies dels escolars.
- Interès clar pel benestar o els drets dels menors i la seua protecció.

Malgrat l'objectiu fixat de 100 centres escolars, es va decidir modificar-lo parcialment d'acord amb el consell dels Centres de Formació, Innovació i Recursos Educatius (d'ara en avant, CEFIRE). Aquesta institució professional, que ha acompanyat tot el procés, ens va ajudar a centrar-nos en 100 professionals de menys centres escolars. La intenció era assegurar els passos següents del projecte, particularment el ToT. Com que la VScl és un tema tabú en la societat i en els centres escolars, és difícil introduir-lo, per la qual cosa la recomanació del CEFIRE es va centrar en el possible enfortiment que es pot aconseguir si hi ha una parella de professionals capacitats en lloc de només un. A més, cal tenir en compte l'elevada rotació de professionals en el sector educatiu espanyol. És habitual que els professionals que treballen

en centres escolars cobrisquen llocs interins, la qual cosa significa que cada any treballen en un centre escolar diferent. Aquesta situació va obstaculitzar la metodologia ToT, però el problema es va mitigar gràcies als consells del CEFIRE.

Els grups de formació per al primer pilot es van formar amb els següents participants interessats d'un total de 55 centres escolars:

- 22 centres de la primera etapa d'educació infantil de 0 a 3 anys.
- 15 centres de segona etapa de primera infància de 3 a 6 anys.
- 15 centres d'educació primària de 6 a 12 anys.
- 2 centres del sistema educatiu especial.
- 1 centre de formació professional per a estudiants d'educació de primera etapa.

Cada centre escolar participant va involucrar dos o tres docents clau que van rebre la formació i, una vegada capacitats, la van reproduir per a la resta dels docents del centre escolar.

D'aquesta selecció, 105 professionals (docents clau) es van matricular en el curs EDUCAP. Entre 60 i 70 d'aquests professionals van seguir tot el curs, la qual cosa es considera un bon resultat per al projecte. No obstant això, només 45 van aconseguir el certificat (que tenia alguns requisits com el 80 % d'assistència i fer el 100 % de les activitats).

Quant a l'augment de competències, el curs va ajudar els docents a tenir més confiança en les seues actuacions, recursos i eines per a prevenir situacions d'abús, i a estudiar i aprendre els protocols d'actuació al mateix temps que descobrien les parts del procediment de notificació que faltaven en els protocols educatius de notificació. Encara que no hi ha xifres exactes sobre quants casos de violència sexual infantil es van notificar abans de la formació, hi va haver sis notificacions durant les 35 hores de formació, la qual cosa sembla ser un bon resultat, ja que significa que els capacitadors van aconseguir parar atenció a la detecció de

possibles casos. A més, una cosa que els professionals van observar en comú és que se sentien més segurs en el que feien a l'hora de notificar o recollir informació quan sospitaven d'una situació, sense fer-la més dolorosa per als xiquets i les xiquetes. Així mateix, van poder fer costat als xiquets i les xiquetes, i a la classe.

El més valuós per als docents clau ha sigut obtenir eines teòriques i pràctiques per a donar suport a les seues accions i per a protegir les xiquetes i els xiquets en general.

③ Augment de la consciència comunitària sobre el problema de la VScI i el dret dels xiquets i les xiquetes a ser protegits mitjançant una estratègia de comunicació

Hi va haver moltes i diverses activitats, esdeveniments i altres estratègies de comunicació per a informar sobre el progrés del projecte en diferents entorns i també per a sensibilitzar la comunitat.

Al llarg dels dos anys del projecte, es van dur a terme diferents tallers, que tenien com a objectiu conscienciar i informar sobre el problema de la victimització sexual infantil, el dret dels xiquets i les xiquetes a ser protegits contra la violència, i el paper dels que estudien per a ser docents, els treballadors, la comunitat, les famílies i la societat en general en aquesta lluita.

Mitjançant els següents esdeveniments duts a terme entre març de 2022 i març de 2024, el projecte va aconseguir sensibilitzar directament almenys 50.000 persones:

- Seminaris i activitats de sensibilització.²
- Tallers participatius.³
- Els mitjans de comunicació, les xarxes socials i la premsa.⁴

④ Fomentar la reproducció del projecte a través d'un document guia

Com a resultat de la primera formació educativa sobre VScl, hi ha 20 docents clau reproduint la formació amb grups de companys en els seus centres.

Aquests 20 docents clau l'estan reproduint en 41 centres diferents. Això es deu a algunes circumstàncies especials per les quals hi ha docents que reproduïxen la formació en grups de centres de les agrupacions d'orientació de zona, així com una cooperativa d'escoles infantils, la qual cosa ha multiplicat exponencialment els centres escolars relacionats amb el projecte EDUCAP.

A més d'aquests 41 centres escolars, hi ha 50 estudiants d'Educació Infantil que estaran treballant en els pròxims cursos

2 Les activitats de divulgació van ser les següents: seminari d'octubre de 2023 en la Universitat de València «Eines de protecció contra la VScl»; activitat de sensibilització el 18 de novembre, Dia Europeu per a la Protecció de la Infància davant de l'Abús i l'Explotació Sexual, en la Universitat de València; presentació del projecte en el II Congrés COEDUCA a Gandia; presentació de la Guia EDUCAP en la Universitat de València; Conferència ISPCAN en setembre de 2023; visita al Parlament Europeu; I Congrés EDUCAP.

3 Tres esdeveniments de presentació de la Guia EDUCAP en la Facultat de Magisteri de la Universitat de València i sessions diferents amb associacions de famílies dels centres escolars participants.

4 Per a més informació, consulteu la pàgina web d'EDUCAP, «Impacte als mitjans»: <https://proyectoeducap.eu/ca/elementor-1213/>

en diferents centres escolars estudiant la reproducció del curs EDUCAP en la seua formació com a professionals.

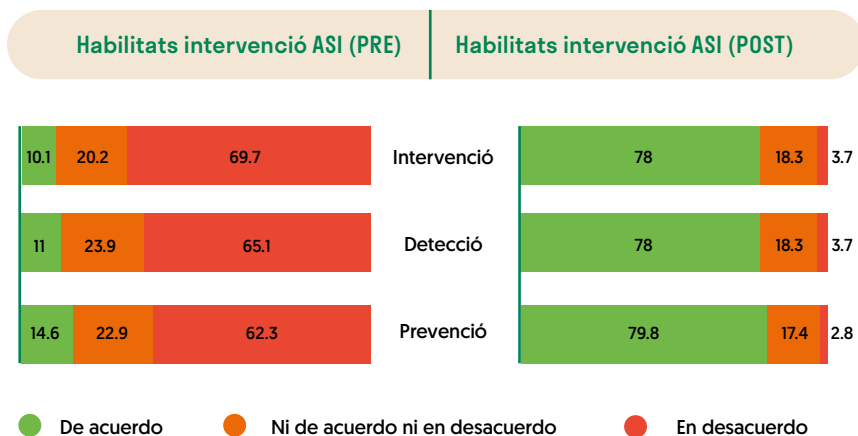
Si bé aquest és l'abast previst, mentre es desenvolupa aquesta guia [gener de 2024] hi ha 14 centres escolars que ja han iniciat el ToT, mentre que la resta de centres tenen previst reproduir-lo en els pròxims mesos. Fins avui, són vuit centres els que ja l'han completat.

Gràcies a aquest procés, i tenint en compte el nombre mitjà de professionals en els centres escolars de la Comunitat Valenciana, la formació la impartiran aquests 41 centres clau i els 50 futurs docents a un total de 1.820 docents.

⑤ Millorar la protecció d'aproximadament 26.000 xiquets i xiquetes contra la violència sexual

Com s'ha explicat, són 1.820 docents els que rebran la formació en els pròxims mesos. Per tant, es pot preveure que el projecte EDUCAP ampliarà la protecció contra la VScI a almenys 36.400 xiquets [ja que la mitjana de xiquets per classe a la Comunitat Valenciana és de 20]. Definitivament, es tracta d'un nombre de xiquets i xiquetes protegits més gran del que s'esperava.

Quant als resultats de la formació, hi ha un resultat preliminar d'èxit dels vuit centres escolars que ja han completat el ToT, més els resultats dels docents clau, que també van completar la formació. En total, són 200 les persones que l'han completada, de les quals només la meitat van omplir el qüestionari posterior a la formació fins a gener de 2024. Malgrat la falta de respostes, les que s'han pogut analitzar mostren que hi ha un clar augment en la percepció pròpia dels participants pel que fa a les tècniques de prevenció, les eines de detecció i els procediments d'intervenció.

Gràfic 1: Autopercepcions preliminars dels participants de ToT abans i després de la formació EDUCAP

Com es pot observar en el gràfic 1, entre els participants que van rebre la capaciació hi ha un canvi dràstic en la percepció pròpia sobre les seues habilitats. En el qüestionari previ, menys del 14,6 % dels participants afirmen que tenen les habilitats per a prevenir, detectar o intervenir en casos de VScl. En canvi, en el qüestionari posterior quasi el 80 % dels participants del ToT creuen que tenen més capacitats per a afrontar un cas de VScl.

Aquest canvi significatiu en les habilitats percebudes fa que el projecte siga una eina d'èxit i necessària que cal introduir en més centres escolars i comunitats autònomes, encara que aquesta eina per si sola no és suficient. Per descomptat, és molt necessari completar i reforçar la formació amb moltes altres activitats formatives, com per exemple en les titulacions universitàries d'Educació Infantil, però també amb molts altres agents que tenen un paper molt rellevant en els procediments de protecció de la infància.

3

Elements facilitadors i obstructius detectats durant el Projecte Pilot

Amb l'objectiu de multiplicar l'accés a les capacitats per a combatre la violència sexual contra la infància en el context nacional i a escala internacional (centrant-se únicament a Europa), aquest capítol pretén posar en relleu els elements detectats que van facilitar o obstaculitzar el projecte pilot a la Comunitat Valenciana i les possibles solucions en reproduccions nacionals i europees.

① Diagnòstic d'elements del preprojecte

Per detectar els elements que pogueren facilitar o obstaculitzar el projecte, es va dur a terme un diagnòstic previ basat en tres línies clau: el context legal, els agents que podrien ajudar a implementar el projecte, i un estudi del context educatiu, ja que aquest va ser el camí específic triat per a la primera versió del projecte EDUCAP.

El diagnòstic de necessitats es va dur a terme des d'un punt de vista holístic que incloïa discapacitats, rols de gènere, etc. Atès que l'abús sexual infantil és un problema social que afecta tots els àmbits de la vida dels xiquets i les xiquetes, i que les conseqüències solen ser processos llargs, la lluita contra l'abús sexual ha d'abordar-se de la manera més global possible..

Estudi del marc legal

Hi ha una obligació de formar professionals en matèria de violència sexual contra la infància (VScI) establida per a tots els països europeus mitjançant el reconeixement per part del Parlament Europeu dels abusos sexuals i l'explotació sexual com a violacions greus dels drets fonamentals, així com mitjançant l'aprovació de la Directiva 2011/93/UE sobre la lluita contra l'abús sexual, l'explotació sexual de menors i la pornografia infantil.

Aquesta formació especialitzada també s'ha reforçat a escala nacional mitjançant la recentment aprovada Llei orgànica 8/2021 de protecció integral de la infància i l'adolescència davant de la violència [LOPIVI]. Aquesta obligació continua sense complir-se en la pràctica en diversos països europeus, entre ells Espanya.

A més, la Llei 26/2018 de desembre de 2021⁵ de drets i garanties de la infància i l'adolescència aprovada per la Comunitat Valenciana reforça la necessitat de crear materials teòrics i pràctics per a prevenir i detectar la violència contra la infància i proporcionar-li suport.

Hi ha molts altres textos jurídics, que també es troben en la Guia EDUCAP, desenvolupats per la comunitat internacional com a pauta en un intent d'establir estàndards sobre com els estats han d'enfocar el seu treball davant del fenomen de la VScI i les

5 LLEI 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat. Drets i garanties de la infància i l'adolescència. [2018/12057]. https://dogv.gva.es/datos/2018/12/24/pdf/2018_12057.pdf

obligacions de prevenir, investigar i castigar l'abús sexual infantil, així com el deure de protegir i reparar les víctimes.

Factors facilitadors en el desenvolupament del Projecte Pilot

En estudiar el marc jurídic nacional i autonòmic a Espanya, es troben lleis que estableixen obligacions per a l'Estat i per a la societat en general en matèria de prevenció, notificació i persecució de l'abús sexual infantil, així com de protecció de les víctimes. S'estan desenvolupant alguns plans de prevenció, protecció infantil i nous protocols d'actuació d'acord amb la normativa, però no es destinen recursos suficients perquè aquests plans siguin sostenibles i tinguin un efecte positiu en l'àmbit social que pugui pal·liar aquest problema.

En tot aquest marc regulador, podem identificar obligacions i mesures dirigides especialment als centres escolars i als professionals. Per aquesta raó, particularment a través del projecte EDUCAP, ha sigut un pas important en el desenvolupament del projecte poder comptar amb agents facilitadors com els que podem veure en la següent imatge. Es tracta dels Centres de Formació, Innovació i Recursos Educatius (CEFIRE), la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, i la Direcció General d'Inclusió Educativa, per a dur a terme el diagnòstic centrat en la comunitat educativa. El grup de treball multidisciplinari també ens va ajudar a formular el desenvolupament de la Guia EDUCAP amb una visió encara més àmplia, i posteriorment s'ha fet un seguiment de la implementació en els centres escolars, així com dels resultats que va aconseguir aquesta implementació. També hi van intervenir les Unitats Especialitzades d'Orientació [d'ara en avant, UEO] dependents de la Direcció General d'Inclusió Educativa; l'Oficina de Víctimes del Delicte; el Comitè Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat [d'ara en avant, CERMI], i altres

Agents que ens han guiat durant el Projecte EDUCAP

L'àmbit acadèmic

- Universitat de València
- Universitat de Barcelona
- Universitat Carlos III Madrid
- Universitat Oberta de Catalunya
- Universitat de Salamanca

Administració pública

- Conselleria d'Educación, Cultura i Esport
- Direcció General d'Inclusió Educativa del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte
- Centres de Formació, Innovació i Recursos Educatius [CEFIRE]
- Oficina d'Assistència a les Víctimes del Delicte [OAVID]
- Unitats Especialitzades d'Orientació [UEO]

Agents en l'educació

- L'equip directiu dels centres escolars
- Docents
- Menors
- Agrupacions d'orientació de zona
- Consell Escolar
- Associacions de famílies d'alumnes

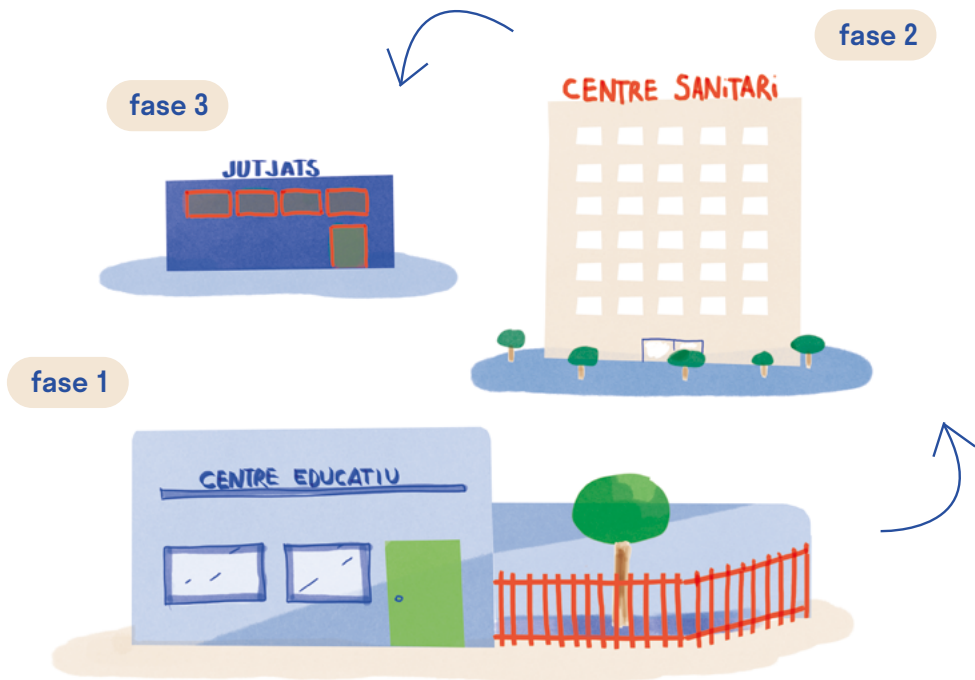
Tercer Sector

- Save The Children
- Associació Contra l'Abús Sexual Infantil [ACASI]
- Comitè Valencià de Representants de Persones amb Discapacitat [CERMI CV]
- Plena Inclusió

Aquests agents van fer possible que el projecte incloguera un ampli ventall de perspectives diverses en el desenvolupament general, i que complira l'objectiu d'arribar a la major part possible de la societat. En particular, van ajudar a incorporar la perspectiva de les víctimes, la qual cosa és essencial. A més, hi havia la perspectiva de la discapacitat, que era més coneguda per a l'equip, però, així i tot, era important per a garantir un punt de vista amb experiència.

És molt recomanable analitzar i construir una gran xarxa en què es pugui produir una bona comunicació i hi haja confiança en les relacions interpersonals de treball. L'objectiu és sempre

Agents que normalment intervenen durant els avisos

treballar millor i, en fer-ho, protegir més xiquets i xiquetes per a construir una comunitat millor.

També és molt important crear una bona xarxa per a obtenir perspectives reals sobre com contextos diferents, canvis polítics, noves lleis o el comportament d'un sector específic poden afectar la planificació o el desenvolupament del projecte.

És necessari crear aliances per a tenir èxit i, per descomptat, capacitar tots i cadascun dels agents perquè les accions que es duguen a terme no vagen en contra de la protecció dels xiquets i les xiquetes.

Anàlisi del sector educatiu

El projecte EDUCAP es va llançar amb la pretensió parcial de tancar la bretxa formativa en el grup objectiu de docents de la Comunitat Valenciana.

El fet que normes com la LOPIVI⁶ s'aprovaren només uns mesos abans d'iniciar el projecte va beneficiar-ne l'estructura sense esperar-ho, ja que va reforçar i proporcionar un context amb una referència reguladora que va ajudar a desenvolupar i sostenir el projecte en el temps. Aquesta llei va donar cabuda a la figura responsable de coordinació d'igualtat i convivència, que va ajudar a implementar i multiplicar el projecte. Com que en la majoria dels casos la figura responsable de la coordinació d'igualtat i convivència ja formava part de l'equip escolar, el seu paper va arribar a ser important en el procediment d'«actuació» o notificació quan es detecta una situació de violència en els centres escolars. Aquesta persona forma part de l'«equip d'intervenció» segons el procés establert a la Comunitat Valenciana per la Llei 26/2018 de desembre de 2021,⁷ l'Ordre 62/2014 de 28 de juliol i l'Ordre 5/2021 del 15 de juliol.

A més, es va dur a terme un diagnòstic previ quantitatiu i qualitatiu de les necessitats dels docents en la lluita contra l'abús sexual infantil, i una avaluació de la falta de formació i cursos educatius en aquest sentit. També es va fer una anàlisi exhaustiva del currículum de les matèries cursades pels estudiants que es preparen per a ser professionals del món educatiu amb la

6 Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral de la infància i l'adolescència davant de la violència. <https://www.boe.es/boe/dias/2021/06/05/pdfs/BOE-A-2021-9347.pdf>

7 Llei 26/2018, del 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i l'adolescència. [2018/12057]. https://dogv.gva.es/datos/2018/12/24/pdf/2018_12057.pdf

finalitat d'entendre els coneixements bàsics dels professionals de l'educació.

Es va dur a terme també una anàlisi dels currículums d'educació infantil i primària per a comprendre on podria encaixar a les aules la part de prevenció de l'abús sexual.

② Diagnòstic d'elements durant el projecte

Al llarg de les tres fases principals del projecte —creació de la Guia pràctica EDUCAP, implementació de la capacitat i les seues reproduccions— hi ha hagut factors que han contribuït al resultat d'èxit i altres que s'ha detectat que han sigut barreres o obstacles. Com a grup de treball dinàmic i compromès, hem pogut solucionar alguns dels errors detectats, gràcies a l'anàlisi de riscos que vam dur a terme a l'inici del projecte. No obstant això, també s'han detectat altres factors gràcies a les respostes rebudes, la qual cosa ha permès corregir futurs errors en la manera d'actuar després de la detecció. Per aquest motiu, considerem que aquest apartat pot ser molt significatiu per a la reproducció de la formació.

Desenvolupament de la Guia EDUCAP

Elements facilitadors

Una de les característiques més positives, ja que ha enriquit el projecte, ha sigut el desenvolupament de la Guia EDUCAP juntament amb el grup multidisciplinari d'experts. Ha proporcionat una perspectiva més integral, ja que ha incorporat al projecte no només el punt de vista educatiu, sinó també el jurídic, l'institucional, el psicològic i el de la discapacitat.

Un altre element que també ha propiciat el desenvolupament positiu de la guia ha sigut la seua avaluació i valoració preliminar per part dels docents preescolars, de primària i dels estudiants d'Educació Infantil i Educació Primària. Ha sigut possible gràcies al treball amb la Facultat de Magisteri (avaluació de la guia juntament amb docents) i amb Save the Children (avaluació de la guia amb estudiants d'Educació).

El mòdul d'acompanyament en la Guia EDUCAP ha sigut un element nou reconegut respecte al desenvolupament d'altres guies sobre el mateix tema.

Com que s'entenia que una de les conseqüències més rellevants de l'abús sexual contra la infància és el tracte que rep la persona victimitzada després de la detecció o revelació de l'agressió, es va considerar fonamental brindar un espai per a acompanyar la persona agredida.

Gràcies a l'anàlisi prèvia sobre les necessitats dels docents, també es va tenir en compte la seua inseguretats abans i després de la notificació per part de la comunitat educativa de casos sospitosos d'abús sexual. Per aquesta raó el mòdul d'acompanyament també inclou el suport entre docents.

Oportunitats per desenvolupar

La guia se centra en el treball dels professionals que treballen a les aules escolars. Si bé les aules es consideren un lloc potencial per a la prevenció, la detecció i el suport, els espais informals dins dels centres escolars també es consideren llocs importants en la lluita contra l'abús. En aquest sentit, la guia actual podria ampliar-se per tal d'incloure altres agents com els professionals de les activitats extraescolars, de l'oci i de la cultura, o dels menjadors, per exemple.

Altres àrees d'oportunitat detectades:

1. Els reptes específics que plantegen els col·lectius més vulnerables, com els xiquets i les xiquetes amb diversitat funcional, o els que es troben institucionalitzats en residències socioeducatives. Aquestes són àrees en les quals, estadísticament, hi ha una prevalença encara més elevada d'abús sexual infantil.

2. Formació a professionals de l'educació que imparteixen formació en titulacions d'orientació professional (en particular, titulacions de grau mitjà com tècniques d'educació infantil primerenca, monitors de temps lliure, etc.).

Formació dels docents clau

S'han dut a terme cursos de formació de 35 hores de duració amb 100 professionals de l'educació de 55 centres escolars diferents.

Elements facilitadors

Avaluació preliminar positiva: Avaluació del canvi després de la formació per a sostenir el programa de formació basat en evidència científica. Es detecta una millora tant en el nivell de coneixements com en les eines amb les quals compten els docents.

Formació del grup multidisciplinari per a formadors:

La implicació de professionals de diferents àmbits en la formació ha sigut molt enriquidora. La UEO i l'OAVD també van participar en el procés sobre abusos i van estar presents en la formació.

Els cursos de formació han posat en contacte molts agents de la societat civil, l'IDH i els estudiants (clínica jurídica).

Col·laboració amb el CEFIRE (centre de formació per a docents) durant tota la formació, la qual cosa va ajudar amb altres qüestions logístiques i amb l'atractiu de la certificació postformació.

Obertura de la formació a professionals de l'educació en carreres d'infantil: Generalment estan molt interessats en aquesta mena de formacions, ja que normalment, com que són centres privats o concertats, no reben ofertes formatives públiques.

Compromís de la Universitat de València amb la formació: La universitat va facilitar la logística i va proporcionar un espai adaptat per a la formació..

Barreres i oportunitats per treballar

Una de les dificultats més grans no detectades anteriorment va ser la falta de respostes dels participants als qüestionaris finals després de la formació, a pesar que l'equip va insistir en la importància d'aquests qüestionaris per a validar la formació, fer les possibles millores i permetre que la comunitat científica i experta pugui prendre mesures i avançar en eines de prevenció i detecció en diferents àmbits. Una vegada finalitzat el curs, molts participants no van omplir el qüestionari final, per la qual cosa la mostra per a l'anàlisi va ser menor que el treball que havíem pogut dur a terme.

En involucrar un gran nombre d'agents com a formadors, es van detectar alguns aspectes com la falta d'una formulació teòrica o jurídica. Aquesta falta de precisió dificulta que els docents apliquen el que han après amb confiança. Per exemple, algunes de les situacions que no estan en la normativa però que requereixen aclariment i han de ser tractades per les autoritats governamentals són:

- La seguretat o la protecció abans i després d'un possible procés judicial.
- La persona designada per a contactar amb els familiars de la víctima o de l'agressor.

- Un procés dissenyat per a garantir la protecció de la víctima quan l'agressor es troba en el mateix centre escolar.

Els ajuntaments haurien d'involucrar-se per a oferir formació als centres infantils, però també per a oferir cursos de formació a altres agents interessats o implicats en el treball amb menors. Involucrar agents locals permet que el treball siga sostenible a llarg termini i ajuda a crear xarxes de contactes.

A més, les funcions del coordinador de protecció i benestar que introdueix l'article 35 de la LOPIVI s'han d'ensenyar als docents que assumisquen aquest paper en els centres escolars. Això podria ser una oportunitat per a futurs projectes en tot l'Estat espanyol per a impartir les funcions de la coordinació de benestar i protecció.

La llei estableix que:

1. Todos los centros educativos donde cursan estudios personas menores de edad, independientemente de su titularidad, deberán tener un Coordinador o Coordinadora de bienestar y protección del alumnado, que actuará bajo la supervisión de la persona que ostente la dirección o titularidad del centro.
2. Las administraciones educativas competentes determinarán los requisitos y funciones que debe desempeñar el Coordinador o Coordinadora de bienestar y protección. Asimismo, determinarán si estas funciones han de ser desempeñadas por personal ya existente en el centro escolar o por nueva persona.

Es tracta d'un paper important que mereix estudi i formació, ja que sembla que les funcions específiques encomanades al coordinador de benestar i protecció s'han desenvolupat per a un

sistema ampli de protecció de la infància i l'adolescència. Algunes de les funcions específiques són:⁸

- a) Promover planes de formación sobre prevención, detección precoz y protección de los niños, niñas y adolescentes, dirigidos tanto al personal que trabaja en los centros como al alumnado. Se priorizarán los planes de formación dirigidos al personal del centro que ejercen de tutores, así como aquellos dirigidos al alumnado destinados a la adquisición por estos de habilidades para detectar y responder a situaciones de violencia. Asimismo, en coordinación con las Asociaciones de Madres y Padres de Alumnos, deberá promover dicha formación entre los progenitores, y quienes ejerzan funciones de tutela, guarda o acogimiento.
- b) Coordinar, de acuerdo con los protocolos que aprueben las administraciones educativas, los casos [de violencia contra la infancia...].
- c) Identificarse ante los alumnos y alumnas, ante el personal del centro educativo y, en general, ante la comunidad educativa, como referente principal para las comunicaciones relacionadas con posibles casos de violencia en el propio centro o en su entorno.
- d) Promover medidas que aseguren el máximo bienestar para los niños, niñas y adolescentes, así como la cultura del buen trato a los mismos.
- e) Fomentar entre el personal del centro y el alumnado la utilización de métodos alternativos de resolución pacífica de conflictos.
- f) Informar al personal del centro sobre los protocolos en materia de prevención y protección de cualquier forma

8 Article 35. Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral de la infància i l'adolescència davant de la violència. <https://www.boe.es/boe/dias/2021/06/05/pdfs/BOE-A-2021-9347.pdf>

de violencia existentes en su localidad o comunidad autónoma.

g) Fomentar el respeto a los alumnos y alumnas con discapacidad o cualquier otra circunstancia de especial vulnerabilidad o diversidad.

h) Coordinar con la dirección del centro educativo el plan de convivencia al que se refiere el artículo 31.

i) Promover, en aquellas situaciones que supongan un riesgo para la seguridad de las personas menores de edad, la comunicación inmediata por parte del centro educativo a las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad del Estado.

j) Promover en aquellas situaciones que puedan implicar un tratamiento ilícito de datos de carácter personal de las personas menores de edad, la comunicación inmediata por parte del centro educativo a las Agencias de Protección de Datos.

k) Fomentar que en el centro educativo se lleva a cabo una alimentación saludable y nutritiva que permita a los niños, niñas y adolescentes, en especial a los más vulnerables, llevar una dieta equilibrada.

3. El Coordinador o Coordinadora de bienestar y protección actuará, en todo caso, con respeto a lo establecido en la normativa vigente en materia de protección de datos.

Reproduir la formació

Actualment, 15 docents clau estan duent a terme la reproducció de la formació en 39 centres escolars diferents, i 50 docents més s'estan formant sobre aquest tema al llarg del seu currículum, la qual cosa significa que un total de 89 centres escolars comptaran amb professionals sensibilitzats sobre com actuar contra la VScl.

Finalment, 1.780 docents rebran la formació, i es preveu que el projecte EDUCAP aconseguisca estendre la protecció contra la VScI a almenys 35.600 xiquets i xiquetes (ja que hi ha una mitjana de 20 alumnes per classe a la Comunitat Valenciana).

Elements facilitadors

La gran satisfacció dels participants durant la formació els va animar a involucrar-se en els processos de reproducció dels aprenentatges.

El disseny i la fàcil accessibilitat dels materials en els diferents programes per a fer el ToT ha ajudat els centres escolars a reproduir la formació. Els paquets de materials incloïen vídeos editats de la formació virtual oferida pels professionals i els materials entregats. Així mateix, l'equip d'EDUCAP tenia un paper fonamental a l'hora de donar suport en les reproduccions.

Si s'observen els agents clau involucrats en les reproduccions, es dedueix que els professionals d'orientació (dels programes d'orientació) podrien assumir aquest rol. Són professionals de l'educació que tenen un enfocament més pedagògic i psicològic en el tema de l'abús sexual infantil i, per tant, són referents per als docents. A més, a la Comunitat Valenciana el treball d'aquests professionals s'organitza en agrupacions de zona (compostes per orientadors d'entre 5 i 10 centres escolars), la qual cosa fa que la formació arribe a un nombre més gran de persones.

A més, els centres escolars organitzats en cooperatives han exercit un paper clau en la reproducció de la formació, que ha multiplicat les capacitacions de manera exponencial.

Els professionals que imparteixen cursos de Formació Professional (FP) per a l'educació infantil també han contribuït a introduir el curs d'EDUCAP en el currículum d'aquesta FP, la qual cosa permet garantir la sostenibilitat del projecte.

En la Facultat de Magisteri s'ha començat a introduir la perspectiva dels drets de la infància i l'educació sexual integral

en diferents matèries, la qual cosa també permet garantir la sostenibilitat del projecte.

Un dels passos polítics més importants és convèncer les autoritats educatives de la Comunitat Valenciana perquè posen en pràctica el programa de formació per al 100 % del professorat d'educació infantil i primària, si els continguts no estan en el currículum educatiu dels estudis d'Educació Infantil i Educació Primària. Aquest pas encara no s'ha confirmat ni estructurat, però continuem treballant a través del projecte en aquesta línia com a objectiu a llarg termini.

Barreres o oportunitats sobre les quals treballar

En tractar-se d'un projecte pilot o de curta duració, és difícil que els horaris coincidisquen amb els dels centres escolars. Molts participants s'estan preparant per a dur a terme les reproduccions de la formació per al professorat en els pròxims mesos, mentre que molts altres estan consultant l'opció de fer-ho en els pròxims cursos escolars perquè en aquest curs ja compten amb altres formacions obligatòries o exigides. És un bon resultat, encara que és difícil obtenir els resultats dins d'un període de temps específic.

Com s'ha esmentat anteriorment, mobilitzar els docents d'un centre escolar a un altre ha sigut una gran barrera per a reproduir la formació depenent dels cursos escolars.

A més, centrar-se en un sol grup clau que puga dur a terme moltes multiplicacions seria extremadament útil per a fer el treball de manera més eficient.

Encara que s'estan introduint alguns continguts en la Formació Professional i en els graus d'Educació Infantil i Educació Primària, seria necessari adaptar el pla d'estudis per tal que siguin continguts obligatoris en la preparació de la carrera per a obtenir el títol.

4

Fases de la reproducció en el contexte espanyol i europeu

Fase ①: Programes educatius sobre VScl

Per tal que l'abast del projecte siga el més ampli possible, amb el major suport social i institucional i perspectives interdisciplinàries per a enfortir-ne el desenvolupament, és important entendre quins són els altres agents i organitzacions experimentats i conscienciats que han treballat abans en la zona amb objectius similars en altres programes contra la violència sexual.

És important que els projectes en què puguem confiar o basar-nos es regisquen pel rigor científic, que ens permeta obtenir mesures quantificables i qualificables per observar l'eficàcia del programa i millorar la protecció dels menors amb seguretat.

Marc estatal espanyol:

① **EDUCAP:** Multiplicar les competències educatives per a combatre la violència sexual contra la infància.

↳ proyectoeducap.eu/ca

② **Escoles Sense Violències:** A tots els centres escolars de primària de Catalunya se'ls ha oferit un programa de prevenció, detecció i intervenció a través de l'escola primària contra qualsevol forma de violència que pugui patir un xiquet, una xiqueta o un adolescent en les diferents situacions de la seua vida. El programa s'ofereix de manera oberta i gratuïta per tal que els centres l'implementen autònomament.

↳ fundacion.fcbarcelona.es/escuela-sin-violencia

③ **STEPS:** Es tracta d'un projecte d'educació i formació holístic i multiagent que pretén comptar amb professionals especialitzats, coordinats i amb coneixements experts en avaluació i intervenció amb víctimes infantils.

↳ ub.edu/steps_barnahusproject

④ **Posar-se les ulleres (*Poñendo os lentes*):**

Treballa des de 2018 i ofereix formació bàsica en detecció, prevenció i actuació sobre l'abús sexual infantil a tot el professorat d'educació infantil i primària. També disposa d'altres materials adaptats a persones en centres de Formació Professional, i a persones que treballen en activitats esportives o de temps lliure. ↳ ponendolentes.es

⑤ **StopOnSexGroom:** Un projecte interdisciplinari per a prevenir el ciberassetjament sexual a menors. De moment, no és un programa de formació, sinó d'estudi.

↳ stoponsexgroom.com

Marc europeu:

① **Save Training:** Es tracta d'un curs d'iniciació dissenyat per a docents de primària i d'educació infantil que treballen amb menors d'entre 3 i 12 anys i que no han tingut formació en violència contra la infància.

↳ savetraining.eu/courses/spanish

Fase ②: Estudi del marc legal

Marc estatal espanyol:

Hi ha una obligació de formar professionals en matèria de violència sexual infantil establida mitjançant el reconeixement per part del Parlament Europeu dels abusos sexuals i l'explotació sexual com a violacions greus dels drets fonamentals, així com mitjançant l'aprovació de la **Directiva 2011/93/EU** sobre la lluita contra l'abús sexual i l'explotació sexual de menors i la pornografia infantil.

Aquesta formació especialitzada també s'ha reforçat a escala nacional mitjançant la recentment aprovada **Llei orgànica 8/2021** de protecció integral de la infància i l'adolescència davant de la violència [LOPIVI]. Aquesta obligació continua sense complir-se en la pràctica en diversos països europeus, entre ells Espanya.

Actualment, el Ministeri de Joventut i Infància (MIJUI), creat recentment en novembre de 2023, és el departament de l'Administració general de l'Estat encarregat de proposar i implementar la política del govern espanyol en matèria de joventut i protecció de menors. Això ofereix un context millor per

a implementar projectes i plans públics per complir en la pràctica amb les obligacions legals establides cap als menors.

És molt important entendre que, a escala nacional, l'article 148.1.20 de la Constitució espanyola de 1978 estableix que les comunitats autònomes són competents per a legislar en matèria d'assistència social (protecció de la infància, serveis socials, etc.). En aquest sentit, els estatuts d'autonomia de les diferents comunitats han abordat tradicionalment la qüestió de l'atenció i protecció de la infància i l'adolescència.

Quant a la normativa en matèria de la infància i l'adolescència, les lleis prèvies a la reforma de 2015 incloïen temes bàsics relacionats principalment amb el sistema de protecció de menors. La majoria coincideixen en l'eix central, és a dir, la primera part amb disposicions generals, seguida de les relatives a les garanties dels drets de la infància i la promoció del seu benestar, les disposicions reglamentàries del sistema autònom de protecció de la infància i les garanties per a la cura en els diferents àmbits, la regulació dels òrgans i institucions d'atenció a la infància a escala autonòmica i local, la regulació dels procediments sancionadors, infraccions i sancions, i dels registres de protecció de la infància. Les legislacions autonòmiques posteriors a la reforma de 2015 van introduir qüestions plantejades en una societat canviant, i hi van incloure els menors desprotegits i altres menors considerats subjectes amb drets, deures i oportunitats, a més d'incorporar nous aspectes més enllà dels que es tracten habitualment.⁹

No obstant això, després de l'aprovació de la LOPIVI es va produir un canvi de paradigma amb qüestions regulades que també havien de desenvolupar-se en l'àmbit autonòmic. L'última

9 Plataforma de Infancia (maig de 2022). *Informe sobre el marco legislativo de desarrollo de las leyes autonómicas de infancia y adolescencia en España*. Per a més informació: [informe-sobre-el-marco-legislativo-de-desarrollo-de-las-leyes-autonomicas-de-infancia-y-adolescencia-en-espana.pdf](#) [plataformadeinfancia.org]

Llei autonòmica d'infància es va aprovar a Andalusia el 27 de juliol de 2021, després de l'aprovació de la LOPIVI el 4 de juny del mateix any. Així, els desenvolupaments inclosos en aquesta llei estatal que segueixen les normes internacionals no es van tenir en compte en la seua redacció ni s'han incorporat a la resta de lleis autonòmiques en matèria d'infància.

És imprescindible que les pròximes lleis autonòmiques i els seus reglaments de desenvolupament incloguen les novetats de la LOPIVI. Es tracta d'un gran desafiament, donada la falta de desenvolupament regulador estatal o autonòmic en l'actualitat.

LEls temes prioritaris per tractar a escala autonòmica es troben en l'informe «Todo lo que deberías saber sobre la LOPIVI: catálogo de formaciones en prevención y actuación frente a la violencia»¹⁰ de Save the Children.

La LOPIVI estableix un marc específic per a la protecció de xiquets, xiquetes i adolescents en relació amb la violència, però tots els altres serveis socials han d'implementar-se a través d'una altra legislació autonòmica. A través del projecte EDUCAP considerem molt important conèixer la legislació autonòmica que pot permetre la reproducció de la LOPIVI o, per contra, dificultar-ne la tramitació. Es pot consultar en la legislació autonòmica valenciana.¹¹ No obstant això, s'ha de tenir en compte que, si bé a escala autonòmica podem percebre algun tipus de dificultat jurídica, la legislació predominant en matèria de protecció és la internacional i l'estatal, i això ja proporciona un gran suport que és alhora una gran obligació.

10 Save the Children Spain [maig de 2022]. *Todo lo que debes saber sobre LOPIVI: catálogo de formaciones en prevención y acción frente a la violencia*. Per més informació: <https://www.savethechildren.es/actualidad/saber-todo-lopivi>

11 García Sáez, J. A. [2023]. : *Guia de prevención, detección, actuación i acompañamiento per a centres educatius d'Infantil i Primària en casos d'abús sexual contra la infància*. [Publicacions De La Universitat De Valencia. pg. 16]. Per a més informació: <https://omp.uv.es/index.php/PUV/catalog/book/451>

Així i tot, durant els últims dos anys alguns governs autonòmics han desenvolupat el marc legal i han adoptat ja els requisits establits en la LOPIVI:

- **Comunitat de Madrid: Llei 4/2023, de 22 de març**, de drets, garanties i protecció integral de la infància i l'adolescència de la Comunitat de Madrid.¹² En concret, la Comunitat de Madrid garantirà que els centres escolars siguin entorns segurs. Amb aquesta finalitat, s'adoptaran mesures, entre elles la promoció d'un sistema educatiu que previnga actituds violentes o discriminatòries; [...] i fomentar una educació sexual respectuosa amb la dignitat dels éssers humans en els termes establits en l'article 16.
- **Castella-la Manxa: Llei 7/2023, de 10 de març**, d'atenció i protecció de la infància i l'adolescència de Castella-la Manxa. S'estableix l'obligació en matèria de prevenció i intervenció en l'abús sexual infantil, amb actuacions focalitzades tant en la víctima com en el menor agressor i els seus familiars. A més, es duran a terme activitats d'informació, sensibilització i detecció.

Marc europeu:

Les principals normes que imposen obligacions internacionals en matèria d'abús sexual infantil als estats, entre ells Espanya, són:

La Convenció Internacional sobre els drets de l'infant, de 1989, la qual, en l'article 19, estableix el dret dels xiquets i les xiquetes a ser protegits contra qualsevol forma de violència, inclòs l'abús sexual. Per fer això, els estats han d'adoptar mesures de

12 Llei 4/2023, de 22 de març, de drets, garanties i protecció integral de la infància i l'adolescència de la Comunitat de Madrid. <https://www.boe.es/boe/dias/2023/06/16/pdfs/BOE-A-2023-14347.pdf>

prevenció de l'abús sexual, així com mesures perquè, si l'estat i la societat actuen massa tard i es produeix l'abús sexual infantil, es garantisca la identificació, la notificació, la investigació, el tractament i l'enjudiciament dels casos de manera adequada.

El Conveni del Consell d'Europa per a la protecció dels infants contra l'explotació i l'abús sexual, de 2007, també conegut com a Conveni de Lanzarote, l'article 1 del qual estableix com una de les seues finalitats prevenir i combatre l'abús sexual infantil. Aquest conveni inclou obligacions específiques respecte a la prevenció, la denúncia, la investigació i l'enjudiciament de casos d'abús sexual contra la infància.

Directiva 2011/93/UE del Parlament Europeu i del Consell d'Europa, sobre la lluita contra l'abús sexual i l'explotació sexual de la infància i la pornografia infantil. En les seues consideracions, aquesta directiva assenjala que els abusos sexuals a menors «constitueixen greus violacions dels drets fonamentals i, en particular, dels drets de l'infant a la protecció i les cures necessàries per al seu benestar», i imposa als estats el deure d'adoptar mesures encaminades a prevenir o prohibir actes relacionats amb la promoció de l'abús sexual de menors..

La Declaració de 1993 sobre l'eliminació de la violència contra la dona, que en els articles 1 i 4 estableix que els estats han de condemnar totes les formes de violència contra dones i xiquetes, inclòs l'abús sexual, i els exigeix prendre mesures adequades per a prevenir-la, investigar-la i sancionar-la.

La Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat de 2006, l'article 16 de la qual obliga els estats a prendre mesures adequades per a prevenir la violència contra les persones amb discapacitat, així com mesures orientades a protegir les persones

amb discapacitat, inclosos els menors amb discapacitat, de totes les formes d'explotació, violència i abús.

Aquesta última convenció cobra especial rellevància si tenim en compte els estudis que indiquen que els menors amb discapacitat es troben en una situació de major vulnerabilitat davant dels abusos sexuals.

Gràcies al desenvolupament de la LOPIVI en 2021, es podria dir que l'Estat espanyol compta amb una de les lleis més completes en matèria de protecció de la infància. La protecció que brinda la LOPIVI és de gran importància pel seu enfocament integral. Té en compte tots els àmbits en què els xiquets, les xiquetes i els adolescents desenvolupen la seua vida, totes les fases de la violència, i se centra en la prevenció més que en el càstig.

Fase ③: Agents que guien el desenvolupament del projecte

El tema de la violència sexual infantil ha sigut i continua sent un tabú en la societat. La gravetat dels abusos sexuals en termes de xifres, conseqüències i l'angoixant violació dels drets dels menors exigeix urgentment la nostra atenció arreu del món, i és responsabilitat de tota la societat prendre mesures sobre aquest tema.

A més, el complex procediment que s'inicia després de la denúncia fa que la sensibilització sobre els abusos sexuals i la posterior resposta institucional requerisquen una perspectiva àmplia que incloga tots els professionals implicats, no només els de l'educació, sinó també els de les forces i cossos de seguretat, els agents jurídics, el sector sanitari i molts més.

A causa de la complexitat de les situacions que sorgeixen arran de l'abús sexual infantil, és de gran importància incloure

tots els agents involucrats d'una manera o una altra en el treball per la infància i així abordar els estudis, la prevenció, la detecció, l'actuació i l'acompanyament en situacions de violència, juntament amb tots els agents disposats a treballar-hi.

Per tal d'aconseguir una Guia EDUCAP integral sobre la VScl i una adequada formació, és necessari incorporar les perspectives de drets humans, infància, gènere i discapacitat. Per això, en el projecte han participat amb la seua orientació professionals de l'educació, psicòlegs, especialistes en drets humans, experts en drets de la infància, experts en discapacitat, experts en gènere, membres d'ONGs i agents públics de suport a les víctimes.

El projecte pilot a la Comunitat Valenciana va comptar amb la col·laboració d'una vintena d'associacions, organitzacions, persones del món acadèmic i part del sistema de l'Administració pública, amb l'objectiu d'enriquir el procés en incloure totes les perspectives necessàries dels professionals que treballen amb menors.

A continuació es detalla una llista de possibles agents que podrien ajudar en la reproducció del projecte en diferents territoris d'Espanya i Europa gràcies a la seua experiència en la matèria.

A L'àmbit acadèmic

Les universitats públiques són unes de les majors organitzacions d'investigació en ciències socials, biomèdiques, humanes, experimentals i formals. Això no es deu només a les característiques relatives a la investigació, sinó també a la importància que tenen com a principals espais educatius i institucions amb pensament crític. El seu paper com a institució capaç d'oferir cursos educatius i també les seues instal·lacions és molt important per a dur a terme un projecte d'aquestes característiques. A més, les universitats tenen un paper molt potent amb els instituts de drets humans en les xarxes de col·laboració

que faran que el projecte siga més rellevant i perfeccionat, al mateix temps que augmentarà l'abast de la protecció.

Marc estatal espanyol

Aquestes són les universitats que van participar amb l'equip d'EDUCAP per al projecte pilot:

1. Universitat d'Alacant
2. Universitat de Barcelona
3. Universitat Oberta de Catalunya
4. Universitat Carlos III de Madrid
5. Universitat Complutense de Madrid
6. Universitat de Salamanca
7. Universitat de València

Hi ha altres universitats a Espanya que també tenen estudis molt importants sobre VScI i així contribueixen a la investigació:

8. Universitat d'Almeria¹³
9. Universitat Jaume I de Castellón¹⁴
10. La Universitat de Vigo i la seua col·laboració permanent amb AMINO¹⁵
11. La Universitat de Valladolid i la seua col·laboració amb el projecte STOP Child Sexual Abuse¹⁶

13 RUIA. 2023. Xarxa d'Universitats per la Infància i Adolescència. Per a més informació, consultar: <https://www.igualdad.ual.es/index.php/igualdad-noticias>

14 Ballester Arnal, R. Dep. de Psicologia Bàsica, Clínica i Psicobiologia. Universitat de Castellón. <https://www.uji.es/serveis/ocit/base/grupsinvestigacio/detall?codi=112>

15 Universitat de Vigo. (2018). L'associació AMINO convida els estudiants a involucrar-se en la prevenció de l'abús sexual infantil. <https://www.uvigo.gal/es/node/170084>

16 Universitat de Valladolid. Stop Child Sexual Abuse. Per a més informació: <https://www.stop-child-abuse.net/>

Marc europeu

Aquestes són les universitats que van participar amb l'equip d'EDUCAP per al projecte pilot:

1. Queen's University Belfast
2. Università degli Studi di Brescia
3. Università di Torino
4. Freie Universität Berlin

ⓑ Agents en l'educació

La participació dels agents educatius té com a objectiu sensibilitzar i involucrar la comunitat per tal que el projecte siga efectiu. Se'ls va sensibilitzar i informar sobre el problema de la VScI, el dret dels menors a ser protegits contra la violència i el paper de la comunitat educativa i familiar en aquesta lluita, que és tant social com política. Es van dur a terme tallers breus a València amb la comunitat educativa (docents, autoritats, psicòlegs, educadors, orientadors) i familiars dels escolars. Alguns dels grups que es van tenir en compte durant el projecte pilot, i amb els quals també es recomana contactar per a qualsevol reproducció del projecte nacional o europeu, són:

1. L'equip directiu dels centres escolars
2. Docents i estudiants que s'estan formant per a ser docents
3. Menors
4. Agrupacions d'orientació de zona
5. Consell escolar
6. Associacions de famílies d'alumnes

Ⓒ Administració pública

La violència sexual infantil és un problema mundial. Per aquest motiu, la implicació de les institucions de l'Administració pública, els governs, els centres d'ensenyament, etc. és fonamental per a detenir i prevenir aquesta violència. Oficialment, a València i altres ciutats espanyoles i europees hi ha centres especialitzats en formació i innovació per a docents. A la Comunitat Valenciana es denominen Centres de Formació, Innovació i Recursos Educatius de la Comunitat Valenciana [CEFIRE]. Altres institucions públiques que participen directament en els procediments de la VScl també van contribuir a desenvolupar, organitzar i implementar el projecte amb èxit. Entre aquestes institucions públiques es troben l'Oficina d'Assistència a les Víctimes del Delicte [OAVD] i les Unitats Especialitzades d'Orientació [UEO].

Per al projecte pilot EDUCAP, l'estreta col·laboració amb aquests professionals ha permès introduir en les sessions de formació alguns aspectes especialment interessants. Per exemple, la introducció de diversos agents ha generat una confiança més gran entre els docents quant al que ocorre després del procediment de notificació, gràcies a les explicacions que alguns dels col·laboradors van donar sobre les seues funcions d'acompanyament al menor i els seus familiars dins del procediment legal.

1. Direcció educativa

La direcció educativa es refereix a l'administració del sistema educatiu en la qual un grup combina recursos humans i materials per a supervisar, planificar, elaborar estratègies i crear estructures per a implementar un sistema educatiu. Això és important en el projecte EDUCAP, que va dirigit principalment a la comunitat educativa, per a conèixer els agents que es descriuen a continuació, que són els principals referents dels docents.

Centros de formació de docents

Els centres d'ensenyament i aprenentatge són unitats acadèmiques independents, dins dels centres escolars i les universitats, que tenen com a objectiu brindar serveis de suport als docents i ajudar-los a millorar el seu ensenyament i el seu desenvolupament professional. Almenys a l'Estat espanyol, el reconeixement d'aquesta mena de centres en el curs incentiva els docents, perquè el fet d'entrar en contacte i treballar junts fa que tot el projecte els resulte més atractiu. A més, és imprescindible la seua experiència en l'estructura, la logística i la comunicació amb el grup objectiu.

Exemples d'estructures equivalents són:¹⁷

Nacional

Andalusia: CEP (Centro del Profesorado)

Catalunya: CRP (Centres de Recursos Pedagògics) o ICE (Institut de Ciències de l'Educació)

Madrid: CFIE (Centro de Formación e Innovación Educativa)

Castilla i Lleó: CFIE (Centro de Formación e Innovación Educativa)

País Basc: Berritzegune (Centres de Suport a la Formació i la Innovació Educativa)

Aragón: CIFE (Centro de Innovación y Formación Educativas)

Islas Canarias: CEP (Centro de Enseñanza) o CPC (Centro de Enseñanza y Recursos)

17 La terminologia exacta pot variar. Per a informació més detallada i actualitzada, es recomana contactar directament amb la direcció educativa de cada país o regió.

Europa

Alemanya: Landesinstitute für Schulentwicklung (Institutos regionales para el desarrollo escolar) o Seminare für Lehrerbildung (Seminaris de Formació del Professorat).

França: Centres Régionaux de Documentation Pédagogique (Centres Regionals de Documentació Educativa) i Centres Académiques pour la Formation (Centres Acadèmics de Formació).

Itàlia: Centri di Formazione e Aggiornamento dei Docenti (Centres de Formació i Actualització del Professorat).

Portugal: Centros de Formação de Associação de Escolas (Centres de Formació d'Associacions Escolars) i Centros de Formação de Professores (Centres de Formació del Professorat).

Països Baixos:

Lerarenopleidingen (Cursos de Formació del Professorat) i Centres de Formació del Professorat.

Suècia: Lärarutbildning (Formació del Professorat) oferida per universitats i facultats d'educació

Noruega: Høgskole (Universitats de Ciències Aplicades) i programes de formació docent oferits per les universitats.

Finlàndia: Escoles de Formació del Professorat i Centres de Formació del Professorat, que treballen en col·laboració amb les universitats

Grècia: Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Centres de Formació Professional) i Κέντρα Κατάρτισης Δασκάλων (Centres de Formació del Professorat).

Unitats Especialitzades d'Orientació (UEO)

Les UEO són equips interprofessionals de la Comunitat Valenciana que donen suport als centres escolars en l'avaluació i la intervenció directa en aquells casos que requereixen un nivell d'especialització més elevat. S'especialitzen en les següents àrees: alteracions grans en la convivència i en el comportament, igualtat i diversitat, trastorns de l'espectre autista, discapacitats sensorials (audició i vista), discapacitats

motores, discapacitat intel·lectual, capacitats intel·lectuals superiors, dificultats específiques d'aprenentatge i trastorns de dèficit d'atenció i hiperactivitat. Ofereixen assessorament, intervenció i recursos que complementen les intervencions dutes a terme pels equips locals d'orientació educativa i els departaments d'orientació educativa i professional.

A continuació se citen algunes Unitats d'Orientació Especialitzades equivalents a Espanya i Europa:¹⁸

Nacional

Andalusia: Equipos de Orientación Educativa i Psicopedagógica [EOEP] and Equipos de Orientación Especializada [EOEE]

Catalunya: Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica [EAP] i Equips d'Orientació Educativa i Psicopedagògica Específics [EOEP]

Comunitat de Madrid: Equipos de Orientación Educativa y Psicopedagógica [EOEP].

Comunitat Valenciana: Unitats Especialitzades d'Orientació [UEO]

Galícia: Equipos de Orientación Educativa Específicas [EOEE].

País Basc: Equipos de Orientación Educativa y Psicopedagógica [EOEP].

Castilla i Lleó: Equipos de Orientación Educativa y Psicopedagógica [EOEP].

Canàries: Equipos de Orientación Educativa, Psicopedagógica y Orientación para el Desarrollo [EOEPyOD].

Astúries: Equipos de Orientación Educativa y Psicopedagógica [EOEP].

Aragón: Equipos de Orientación y Atención a la Diversidad [EOAD].

18 La terminologia exacta pot variar. Per a informació més detallada i actualitzada, es recomana contactar directament amb les direccions educatives de cada país o regió.

Europa

França: «Équipes de Suivi de la Scolarisation» [EES] y «Réseau d'Aides Spécialisées aux Élèves en Difficulté» [RASED]

Alemanya: A Alemanya, el terme «Schulpsychologen» [psicòlegs escolars] s'utilitza per a designar els professionals que brinden suport en l'entorn escolar. A més, hi ha serveis especialitzats.

Itàlia: A Itàlia, el terme «Equipe di Sostegno» es refereix a equips de suport multidisciplinaris que treballen en entorns educatius per a brindar suport a alumnes amb necessitats educatives especials. Les Unità di Orientamento Specializzato [UOS] són unitats d'orientació especialitzades per a docents.

Portugal: A Portugal hi ha «Técnicos de Orientação Escolar» [Tècnics d'Orientació Escolar].

Suècia: A Suècia hi ha «Specialpedagoger» [educadors especials] i «Skolkuratorer» [orientadors escolars].

Noruega: A Noruega, els termes «Pedagogisk-psykologisk tjeneste» [Servei Psicopedagògic] o «PP-tjeneste» s'utilitzen per a descriure serveis que brinden suport en l'àmbit educatiu.

Països Baixos: Als Països Baixos hi ha «Orthopedagogen» [ortopedagogs] i «Schoolmaatschappelijk werkers» [treballadors socials escolars] que poden participar en els serveis d'orientació i acompanyament..

Grècia: A Grècia, els professionals que brinden suport en l'entorn escolar es coneixen com a «Σχολικοί Σύμβουλοι» [orientadors escolars] o «Ειδικό Παιδαγωγικό» [educadors especials].

Finlàndia: A Finlàndia, els «Erityisopettajat» [docents especials] i els «Koulukuraattorit» [orientadors escolars] poden participar en els serveis de suport educatiu.

Dinamarca: A Dinamarca, el «Pædagogisk Psykologisk Rådgivning» [assessorament psicopedagògic] pot oferir orientació i suport educatiu.

Polònia: A Polònia, els «Doradcy Zawodowi» [orientadors professionals] i els «Pedagogzy Specjalni» [educadors especials] poden participar en l'orientació educativa.

2. Oficines d'Assistència a les Víctimes del Delicte

La Conselleria de Justícia, Interior i Administració Pública ha creat la xarxa d'Oficines d'Assistència a les Víctimes del Delicte (OAVD), un servei públic gratuït d'abast local i universal. L'objectiu és que la xarxa OAVD siga capaç d'oferir una atenció personalitzada, integral i reparadora a totes les víctimes de delictes, amb especial atenció a les que pertanyen als col·lectius més vulnerables

Com a part de l'objectiu de l'Administració pública de donar suport a les víctimes, el projecte va treballar directament amb les OAVD per a conèixer millor el procés que han de seguir algunes víctimes després de la notificació de la VScI.

El projecte pretén donar solucions als menors, per la qual cosa la perspectiva d'aquests agents és fonamental.

Nacional	Europa
<p>El nom i el servei ofert és el mateix que a la Comunitat Valenciana.</p>	<p>Alemanya: A Alemanya es poden trobar «Opferhilfe» [Suport a les Víctimes], que són organitzacions i serveis que ofereixen suport a les víctimes de delictes.</p> <p>Regne Unit: Al Regne Unit hi ha organitzacions com «Victim Support», que brinda assessorament i suport a persones afectades per un delicte.</p>

Europa

França: A França hi ha les «Associations d'Aide aux Victimes» [Associacions de Suport a les Víctimes], que brinden suport a les víctimes de delictes.

Itàlia: A Itàlia hi ha els «Centri Antiviolenza» [Centres Antiviolença] i serveis similars que ofereixen suport a les víctimes de delictes.

Països Baixos: Als Països Baixos es poden trobar serveis com «Slachtofferhulp Nederland» [Suport a les Víctimes dels Països Baixos], que ofereixen assessorament i suport.

Suècia: A Suècia hi ha «Brottsofferjouren» [Línia Directa per a Víctimes de Delictes], que ofereix suport i assessorament a les persones afectades per delictes.

Noruega: A Noruega hi ha «Støttekontakt» [Contacte d'Assistència] i organitzacions similars que brinden suport a les víctimes de delictes.

Portugal: A Portugal es poden trobar serveis com «APAV - Apoio à Víctima» [Associació Portuguesa de Suport a les Víctimes], que ofereixen suport a les víctimes.

④ Tercer Sector

El tercer sector és suposadament el sector independent o civil. Cobreix l'abast de l'activitat social duta a terme per organitzacions no governamentals i sense ànim de lucre. En general, és important que el projecte compte amb diferents institucions o organitzacions per tal que funcione correctament. A l'hora de dur a terme projectes que puguin tenir implicacions socials de gran abast, és important tenir en compte el camp d'acció de l'entorn educatiu per a poder prioritzar les demandes de la població en general.

1. Experts en drets de la infància

Com a soci del projecte pilot, Save the Children (SC) és la principal organització independent per a xiquets i xiquetes necessitats, amb més de 25.000 persones treballant en 116 països des de 1919. SC té com a objectiu inspirar avanços en la manera en què el món tracta els xiquets i les xiquetes, i aconseguir canvis immediats però duradors en les seues vides que milloren aspectes com la salut, l'educació i les oportunitats econòmiques. A Espanya, SC ofereix activitats de suport educatiu, espais acollidors per a la infància, atenció psicosocial individualitzada i activitats d'inclusió social o laboral.

El paper de suport de Save the Children a escala nacional i internacional és el següent:

19 Save the Children Europe. *What we do*. Per a més informació: <https://www.savethechildren.net/what-we-do/advocacy/save-children-europe>

2. Experts en discapacitat

En el cas dels xiquets i les xiquetes amb discapacitat, hi ha diversos factors que poden explicar el nombre més elevat de víctimes. Alguns d'aquests factors es mostren en la Guia EDUCAP. A causa de la rellevància de treballar amb aquest grup objectiu, és molt recomanable tenir en compte les opinions d'experts en discapacitat per a reproduir el projecte.

Plena Inclusió: És una xarxa d'organitzacions que vetla pel compliment dels drets de les persones amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament a Espanya.

CERMI: El Comitè d'Entitats Representants de Persones amb Discapacitat, més conegut per les seues sigles, CERMI, és una plataforma per a representar, defensar i treballar a favor dels ciutadans espanyols amb discapacitat.

Organització	Nacional	Europa
Plena Inclusió	Almenys a <u>17 comunitats autònomes</u> a Espanya	<u>Inclusió Europa</u> està present a més de 39 països d'Europa
CERMI* *Hi ha projectes en marxa en quatre comunitats autònomes, però funcionen seguint una política nacional	<ul style="list-style-type: none">• Catalunya• Canàries• Comunitat Valenciana• Madrid	

Fase ④: Avaluació de viabilitat

L'avaluació de la viabilitat s'ha de completar al més prompte possible en el cicle de vida del projecte. L'objectiu és identificar riscos i crear alternatives de solució que segueixen l'ètica del projecte per a assegurar-ne la qualitat.

Per fer això, és molt important identificar els impulsors del projecte. En aquest cas, depenent del suport dels agents descrits en la tercera fase així com d'una anàlisi de la legislació o de la situació política descrita en la segona fase, aquests elements seran una variació de les dificultats o oportunitats per a aconseguir portar a cap el projecte.

A més, es van identificar alguns altres riscos pel que fa a les principals activitats que s'han de dur a terme en el projecte. Es poden veure en la Taula 1.

És molt recomanable identificar els riscos potencials per a la reproducció del projecte EDUCAP i proposar un pla de contingència per a garantir que es minimitze l'impacte d'aquests riscos en el desenvolupament i en els resultats del projecte

Part de l'avaluació de viabilitat consisteix a proporcionar un pla de qualitat per a garantir el projecte i el seu control de qualitat, especialment respecte a la validació (vegeu la Fase 9), i desenvolupar un pla de gestió ètica per a garantir que el compleixen tots els socis d'EDUCAP.

Alguns dels riscos i les seues mesures de mitigació per al projecte pilot van ser:

Taula 1: Identificació de riscos per al projecte pilot EDUCAP.

Risc No.	Descripció del risc	Mesures de mitigació
1	Dificultat de comunicació entre els diferents agents que participen en el projecte.	<p>Els membres de l'equip tenen experiència en interacció virtual i presencial.</p> <p>La UVEG, com a coordinadora, proporciona una potent aplicació de videoconferències [Blackboard Collaborate].</p> <p>Els equips tenen experiència treballant de manera remota mitjançant aquest mètode i en la cocreació de productes a través de carpetes compartides en el núvol.</p>
2	Baixa participació de docents en el programa de formació.	<p>El 20 % del programa ToT s'impartirà de manera remota per a reduir la necessitat de desplaçament dels docents a les instal·lacions del CEFIRE. Estan previstos diversos incentius: una xarrada motivacional, materials de suport per als docents que reproduïsquen la formació i una estreta col·laboració de treball de les autoritats educatives amb la direcció del projecte.</p>
3	Algunes famílies poden sentir un cert rebuig pel fet d'abordar qüestions sexuals en el centre escolar.	<p>La manera de mitigar aquest risc és socialitzar el projecte per a les famílies des del primer contacte amb els centres escolars i a través d'una sèrie de tallers. S'informarà les famílies que els drets dels xiquets i les xiquetes, inclosa la privacitat i la seguretat, s'observaran estrictament d'acord amb les més altes polítiques de drets de la infància garantides per Save the Children.</p>
4	Establir la multiplicació de formadors a les escoles.	<p>La manera de mitigar aquest risc serà: 1) organitzar xarrades i tallers motivacionals en els centres escolars sobre la importància de l'empoderament per a combatre la VScI; 2) promoure la institucionalització del paper de l'agent escolar en VScI, qui de manera proactiva posarà la violència sexual en l'agenda del seu centre escolar; 3) mantenir una estreta relació amb les autoritats educatives per augmentar els incentius adequats per a la formació.</p>

Fase ⑤: Procés d'implementació

Un dels beneficis d'aquest projecte és el contingut teòric i pràctic relacionat amb el que realment és la violència sexual infantil, així com els patrons que trobem, els mites, els diferents tipus de violència i la manera de detectar, observar, escoltar i acompanyar. Aquests aspectes són els mateixos arreu del món. Si bé és cert que alguns mites poden variar per diferències culturals o religioses en diferents territoris d'Europa, la base o la conseqüència de tot això és la mateixa, mirem on mirem. És per això que el contingut més o menys universal d'aquesta guia fa que siga moderadament fàcil de reproduir i traslladar a altres llocs d'Espanya i Europa.

A més, es tracta de la part preventiva d'un contingut que s'ha creat a partir del contingut que s'inclouïa en un altre projecte europeu, «Breaking the Silence Together, 2016–2018». No obstant això, a l'hora de posar-lo en pràctica, s'hauran d'analitzar amb molta cura els plans d'estudi d'educació infantil i primària vigents en el territori on s'implantarà el projecte per tal d'adaptar els continguts a les matèries obligatòries.

Així i tot, hi ha alguns punts que han de valorar-se i adaptar-se a la legislació territorial. Aquests punts són els plans d'acció que es troben en l'Annex 4 de la Guia EDUCAP per a la Comunitat Valenciana.

En resum, els elements que poden necessitar adaptació segons el lloc on es duga a terme el projecte són:

- Mites
- Protocols d'avís i actuació
- Currículums educatius

Quant a la implementació del programa de formació, l'equip va estar format per: professionals del dret, professionals d'educació, psicòlogues, professionals del tercer sector i sexòlogues.

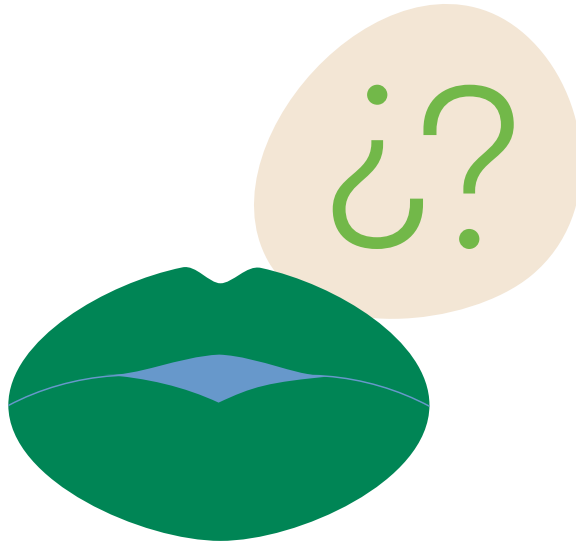
A continuació es detallen les dotze sessions del programa de formació EDUCAP. Es van impartir dues sessions per mòdul (una en línia i una altra presencial), que feien un total de deu sessions, més una d'inicial i una de tancament. La descripció explica qüestions logístiques, el grup multidisciplinari de formadors, una descripció del desenvolupament del contingut i una descripció final d'activitats.

Sessió 1: Sessió inicial de benvinguda a les formacions d'EDUCAP

L'objectiu de la sessió inicial de benvinguda era presentar el projecte EDUCAP i específicament la guia. Així mateix, va impartir el seminari una persona experta en les Unitats d'Orientació Especialitzades i en educació sexual per a prevenir l'abús sexual infantil, que va destacar la importància de l'educació sexual integral, incloent-hi l'educació sexual no normativa, en els centres escolars. A més, va insistir en el paper essencial dels professionals de l'educació en la prevenció i detecció de la violència sexual infantil per la seua estreta relació amb els menors.

Sessió 2: Formació en el Mòdul 1

Consistia en una sessió de tres hores dirigida pels coordinadors del projecte, experts en drets humans i psicologia. **L'objectiu** era presentar el tema de la VScl als participants en la formació.

Es van explicar els següents continguts:

- La legislació principal sobre la violència sexual contra la infància.
- Els conceptes de violència sexual contra la infància i altres tipus de violència contra la infància.
- Es va informar els participants sobre les dimensions de l'abús sexual com a problema que afecta la salut, el comportament social i la preservació dels drets humans.
- També van explicar els set mites que normalment sorgeixen quan es parla de la VScl.

Sessió 3: Formació en el Mòdul 1

Aquesta tercera sessió va durar tres hores i va ser presencial. Els formadors eren els experts de l'Institut de Drets Humans de la Universitat de València. **L'objectiu** va ser conscienciar els participants sobre la importància i la magnitud de la VScI.

La dinàmica consistia en:

Conscienciació: Per aconseguir aquest primer objectiu, es van projectar alguns fragments de la pel·lícula espanyola *No tengas miedo*, de Montxo Armendáriz. El propòsit era utilitzar la pel·lícula per a explicar alguns dels mites que conté la part teòrica. A més, la pel·lícula va mostrar com la VScI afecta tots els aspectes de la vida com ara la salut, l'estructura social i la validació dels drets humans. Es van iniciar converses amb els participants.

Autoanàlisi dels nostres coneixements: L'objectiu era ajudar els participants a descobrir el que saben sobre els indicadors, la detecció i la cerca d'ajuda en la gestió de casos de VScI. Se'ls van fer preguntes sobre l'acció que van prendre els docents en els contes en la Guia EDUCAP. «Què creus que va fer correctament el docent? Què creus que seria el correcte? I els pares? Creus que el xiquet o la xiqueta mereix algun càstig?». Aquestes van ser algunes de les preguntes que es van plantejar als participants per treballar-les i explicar-les a la resta del grup.

En aquesta sessió es van explicar les activitats del Mòdul 1 en general:

- Activitat per a consolidar els coneixem.
- Activitat resum per a conèixer i analitzar l'interès en els diferents centres escolars amb la finalitat de multiplicar la formació i començar a treballar amb els centres en la planificació.

Sessió 4: Formació en el Mòdul 2

El grup multidisciplinari de formadors consistia en l'equip de la Facultat de Magisteri de la Universitat de València i l'equip de Save the Children.

Aquesta quarta sessió va durar dues hores i el seu **objectiu** era mostrar la importància de la prevenció, donar algunes eines per a aplicar-la i mostrar com es pot introduir la prevenció en els currículums dels diferents centres escolars.

Per aconseguir-ho, es va fer el següent:

- Una explicació del 5è bloc de continguts mínims per a la prevenció descrits en la Guia EDUCAP i la importància de treballar en un pla integral de prevenció.
- Una explicació del marc legal i la integració en el currículum.

- Save the Children va explicar totes les qüestions legals de la LOPIVI i el seu pla avançat en aquesta matèria per a protegir a la infància.
- També es van oferir algunes eines per a crear «espais segurs».

Sessió 5: Formació en el Mòdul 2

En el grup multidisciplinari de formadors van participar també l'equip de la Facultat de Magisteri de la Universitat de València i la persona experta en educació sexual integral de l'associació Plena Inclusió i l'equip de Save the Children.

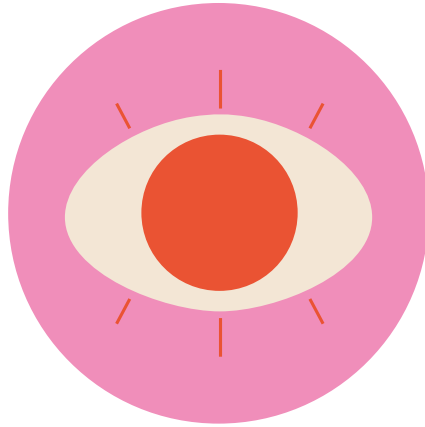
Aquesta cinquena sessió va durar tres hores. **L'objectiu** era mostrar algunes eines per a l'ensenyament de la prevenció en la pràctica. També va incloure una visió integral i holística de la diversitat en tots els sentits.

Per fer això, es van abordar aquests continguts:

- Una explicació teòrica sobre l'educació sexual inclusiva.
- Eines i pràctiques per a la seua introducció en les aules seguint les activitats descrites en la Guia EDUCAP.

En aquesta sessió es van explicar les activitats del Mòdul 2 en general:

- Activitat de consolidació del coneixement.
- Activitat resum per a conèixer i analitzar les activitats de prevenció que ja hi ha en els diferents centres escolars.
- La creació d'un pla de prevenció per als centres escolars.

Sessió 6: Formació en el Mòdul 3

Grup multidisciplinari de formadors: GREVIA (psicòleg). Aquesta sisena sessió va durar dues hores, amb l'**objectiu** de mostrar i reconèixer els diferents indicadors que es poden trobar en la VScl.

Per fer això, es van abordar aquests continguts:

- Una explicació dels diferents indicadors i la seua classificació:
 - Emocional i social,
 - Cognitiu,
 - Funcional,
 - De comportament.
- Una part pràctica sobre la cerca d'indicadors en els contes de la Guia EDUCAP i alguns altres casos reals que porta GREVIA per a practicar i sensibilitzar els participants sobre els indicadors.
- Es van projectar alguns vídeos de sensibilització.

Sessió 7: Formació en el Mòdul 3

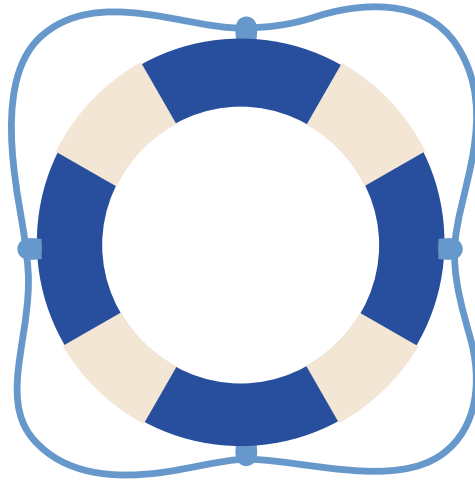
Grup multidisciplinari de formadors: GReVIA. Aquesta setena sessió va durar tres hores amb l'**objectiu** de mostrar les diferents formes de revelació i també d'ensenyar com escoltar i abordar la revelació, que pot provenir de diferents persones i no només de la víctima directa de la VScI.

Per fer això, es van abordar aquests continguts:

- Una explicació de les diferents formes de revelació com un procés gradual.
- Facilitadors i barreres de la revelació.
- Es van projectar alguns vídeos de sensibilització.
- Revelació per:
 - La persona que ha experimentat l'agressió.
 - Una altra persona.
- Pautes per a l'assistència i l'escolta de la revelació.

En aquesta sessió es van explicar les activitats del Mòdul 3 en general:

- Activitat de consolidació del coneixement sobre indicadors.
- Document per a consolidar la formació en multiplicació en els centres escolars.

Sessió 8: Formació en el Mòdul 4

Grup multidisciplinari de formadors: experts de l'Institut de Drets Humans de la Universitat de València en col·laboració amb la UEO i l'OAVD.

Aquesta vuitena sessió va durar dues hores amb l'**objectiu** de mostrar i conèixer el procés del protocol oficial per a avisar d'una sospita o detecció de VScl.

Per fer això, es van abordar aquests continguts:

- Una explicació de consideracions preliminars.
 - Obligació legal de comunicació.
 - Diferències entre comunicar i notificar.
 - Protecció de les persones que comuniquen o notifiquen.
- Explicació de procediments:
 - Procediment ordinari.
 - Procediment urgent.
- Intervenció de l'OAVD. Es van oferir a brindar suport en els tràmits i situacions difícils en la gestió de la VScl.

Sessió 9: Formació en el Mòdul 4

El grup multidisciplinari de formadors era el mateix que en la sessió 8. Aquesta novena sessió va durar tres hores amb **l'objectiu** de mantenir una conversa profunda sobre les dificultats a l'hora d'activar algun dels procediments.

Per fer això, es va fer el següent:

- Es va crear l'anomenat Equip d'Intervenció.
- Aprendre a utilitzar el full de notificació.
- Converses pràctiques que no apareixen en els procediments:
 - Com volem contactar amb les famílies davant de possibles casos d'abús a través del nostre centre escolar?

En aquesta sessió es van explicar les activitats del Mòdul 4 en general:

- Activitat per a investigar i conèixer tots els agents involucrats en els diferents municipis de cada centre escolar per a tenir un contacte previ amb tots els agents que intervindran en els protocols.
- Activitat de respostes sobre els productes desenvolupats a través del projecte amb la finalitat de sensibilitzar la comunitat educativa (xiquets, xiquetes, docents i famílies).

Sessió 10: Formació en el Mòdul 5

El grup multidisciplinari de formadors en aquest cas era una persona experta en el paper del centre escolar en la prevenció, la detecció i la intervenció de la victimització infantil i adolescent.

Aquesta desena sessió va durar dues hores amb l'**objectiu** de compartir la importància de la cohesió a l'aula i entre l'equip d'intervenció i altres professionals de la comunitat educativa. L'abús afecta diferents persones i, a més de les persones directament afectades, la comunitat sempre es veu afectada d'alguna manera. Treballar en això reduiria la por i augmentaria les eines i l'eficiència a l'hora de donar suport a la víctima directa.

Per fer això, es va fer el següent:

- Una explicació de conceptes clau:
 - Comprensió del concepte de resiliència.
 - Comprensió del concepte de creixement posttraumàtic.
- Una explicació d'algunes eines per a acompanyar la víctima:
 - Acceptar el que ha ocorregut.
 - Proporcionar un entorn segur.

- Comprendre els possibles efectes en el treball escolar.
- Una explicació d'algunes eines per a acompanyar els docents a l'hora de donar suport emocional:
 - Formació més extensa.
 - Combatre la por.
 - Confiança en el procés.

Sessió 11: Formació en el Mòdul 5

El grup multidisciplinari de formadors era el mateix que en la sessió 10. Aquesta onzena sessió va durar tres hores. **L'objectiu** va ser mantenir una conversa profunda sobre com les persones avui dia dediquen temps i esforç per donar-se suport emocional mutu i abordar els seus propis problemes i així estar preparades per a acompanyar els altres.

Per fer-ho:

- Es va basar la sessió en algunes de les activitats de la Guia EDUCAP.

En aquesta sessió es van explicar les activitats del Mòdul 5 en general:

- Una activitat personal per a aprofundir en la nostra dinàmica.

Sessió 12: Tancament de la formació EDUCAP

La sessió de tancament va ser inaugurada per l'Institut de Drets Humans de la Universitat de València. Es va oferir una visió general d'aquests passos preliminars del projecte. La participació de la màxima responsable d'Inclusió Educativa de la Conselleria d'Educació de la Comunitat Valenciana també va ser molt important. La presentació va destacar la importància de l'educació sexual integral i l'educació inclusiva per a tombar barreres en el programa d'educació sexual.

Es va presentar el «paquet de multiplicació» per a la formació i tres horaris d'estructures diferents de 8, 15 i 20 hores per a multiplicar la formació EDUCAP basant-se en la guia.

5

Fases generals per a tot el procés de transferència

Hi ha algunes fases d'ampli abast en qualsevol projecte que es vulga desenvolupar, ja que sempre hi ha alguns aspectes que cal planificar. Aquestes fases inclouen: un pla de comunicació i divulgació, un pla de finançament, l'estructura del cronograma i una fase d'avaluació i seguiment.

Fase ⑥: Pla de comunicació i divulgació

És necessari elaborar i implementar una campanya de comunicació específica al llarg del projecte dirigida a xiquets, xiquetes, docents, famílies i altres parts interessades. Aquesta tasca té com a objectiu sensibilitzar els grups destinataris als quals es pretén fer arribar el projecte.

Un pla permetrà enfocar la comunicació amb precisió. Ofereix a l'equip de coordinació una estructura per a determinar qui està interessat en el contingut, quin podria ser el possible grup al qual dirigir-nos en el futur, a qui ens dirigim ara, i com. Un pla farà que el treball de comunicació siga més eficient, eficaç i sostenible.

Una vegada que el projecte estiga elaborat i planificat, la comunicació ha de començar com un procés continu, no una tasca única d'una sola vegada.

La planificació de la comunicació pot ser un procés de vuit passos.²⁰ Els passos són:

1. Identificar el propòsit de la comunicació.
2. Identificar el públic objectiu.
3. Planificar i dissenyar el missatge.
4. Considerar els recursos.
5. Preveure obstacles i emergències.
6. Dissenyar estratègies per a arribar als mitjans de comunicació i altres agents que puguen ajudar a difondre el missatge.
7. Crear un pla d'acció.
8. Decidir com s'avaluarà el pla i ajustar-lo en funció dels resultats de l'execució.

Aquest pla ha d'incloure comunicats de premsa; missatges en les xarxes socials (especialment Twitter/X); articles d'opinió o informatius (publicats i presentats en congressos o esdeveniments acadèmics), i diferents reunions i esdeveniments que es duren a terme per difondre els resultats del projecte, com jornades de divulgació, esdeveniments informatius locals, tallers i reunions amb les autoritats públiques autonòmiques i nacionals.

20 Centre per a la Salut i el Desenvolupament Comunitari de la Universitat de Kansas. *Crear un plan para la comunicación*. [Caja de Herramientas Comunitarias.] Secció 1 del capítol 6. Per a més informació: <https://ctb.ku.edu/es/tabla-de-contenidos/participacion/promover-interes-en-la-comunidad/plan-de-comunicacion/principal>

També s'ha de tenir en compte el disseny i la publicació de materials de sensibilització. En concret, el material educatiu dirigit a la comunitat educativa, les famílies i els menors és una bona eina de comunicació per arribar a persones de diferents edats dins del context al qual es dirigeix el projecte. Aquests materials han de publicar-se en la pàgina web del projecte.

El material pot incloure informació sobre el dret del menor a ser protegit de la violència, amb informació clau per a prevenir, identificar i actuar davant de sospites o evidències d'un cas de VScl. El material dirigit a menors també pot incloure informació sobre eines d'autoprotecció i maneres de demanar ajuda.

Fase ⑦: Pla de finançament

Aquest projecte ha sigut finançat pel programa «Drets, igualtat i ciutadania» de la Unió Europea (2014–2020). Hi ha altres programes impulsats per la Unió Europea i altres institucions públiques que normalment poden cobrir el finançament d'un projecte d'aquestes característiques.

Per fer una recomanació, es pot seguir la taula següent, que mostra els percentatges utilitzats en les tasques específiques del projecte EDUCAP i adaptats a les seues necessitats:

Costos	Activitat	% del pressupost
Cost personal directe	Tècnics d'investigació involucrats durant el projecte	68 %
Costos directes de viatges i manteniment	<ul style="list-style-type: none"> • Invitacions per a ponents a seminaris i congressos • Reunions d'equip 	9.5 %
Cost directe de la subcontractació	Avaluació externa per a obtenir una visió precisa de la implementació i els seus resultats	1 %
Altres costos directes	<ul style="list-style-type: none"> • Publicació de guies • Cost de les sessions de formació [remuneracions dels formadors i materials] • Costos de comunicació • Equipament 	15 %
Costos indirectes	<ul style="list-style-type: none"> • Despeses d'oficina 	6.5 %
Total		100 %

Fase ⑧: Cronograma

El cronograma d'un projecte és una representació visual de les activitats i els objectius del projecte planificat. El cronograma estableix fites i terminis clau. Normalment ajuda a mantenir totes les parts involucrades encaminades i organitzades.

L'alineació de les diferents tasques fomenta la seguretat sobre el desenvolupament del projecte per als que el financen, els que l'executen i els seus participants. Normalment, una bona

estructura de sincronització ajuda al fet que tothom lligue caps de manera eficaç i garanteix que totes les parts estiguen en sintonia en tot moment.

També ajuda a introduir nous socis o persones col·laboradores en l'equip d'implementació, ja que es comuniquen clarament les tasques d'actualització, els objectius i el treball que cal dur a terme.

Segons el Project Management Institute (PMI), la gestió del temps del projecte inclou els següents elements:²¹

- Definir les activitats.
- Seqüenciar les activitats.
- Estimar els recursos de les activitats.
- Estimar la duració de les activitats.
- Crear un calendari.
- Controlar el calendari.

La llista d'activitats, la relació entre elles i les estimacions de duracions i recursos necessaris conformen l'estructura del desglossament del treball (WBS, *work breakdown structure*, en anglès). La WBS del projecte és una llista jeràrquica i una agrupació de les activitats necessàries per a arribar als productes finals del projecte. Es pot crear en funció de les fases del projecte o de les unitats o funcions del projecte que faran el treball. En el projecte EDUCAP, la conformaven cinc paquets de treball: Gestió i coordinació de projectes; Preparació del programa de formació; Implementació del programa de formació; Avaluació del programa de formació, i Comunicació i difusió.

Els cronogrames del projecte poden beneficiar el desenvolupament de les diferents fases. Una fase és una agrupació d'activitats similars.

21 Project Management Institute, Inc., *A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide)*, 4^a ed. (Newtown Square, PA: Project Management Institute, Inc., 2008), 129.

Per establir el cronograma, els següents consells del PMBOK són importants:

Comprendre l'abast del projecte:

És clau conèixer l'abast del projecte. Això ajudarà a calcular quant de temps ocuparà cada tasca, el cronograma general del projecte i quants membres de l'equip cal incorporar per a dur-lo a terme.

Dividir el projecte en fites:

Una vegada que la declaració de l'abast estiga clara, serà necessari enumerar totes les activitats implicades en el projecte per a aconseguir l'objectiu desitjat. Sovint, cada fita es divideix en tasques més petites i assequibles. També és necessari estimar quant de temps necessita una tasca i quin soci la durà a terme.

Fase ⑨: Sistema d'avaluació i seguiment

Pel que fa a **l'avaluació i el seguiment de la formació**, van ser els experts en investigació sobre violència sexual infantil de GREVIA els qui van organitzar i van dur a terme la part més important d'aquest procés de seguiment.

Per fer això, es van entregar dos qüestionaris als participants, un a l'inici del procés de formació i l'altre al final.

1. Creació del punt de partida

Creació del punt de partida amb el grup objectiu per a mesurar els següents indicadors d'avaluació:

- El nivell de coneixement sobre VScI i les possibles reaccions davant situacions de sospita de VScI.
- Sentiments quant al nivell de coneixement o la necessitat d'haver de respondre davant d'una situació de sospita de VScI.

2. Creación del punto final

Creació del punt final amb el grup objectiu per a avaluar els mateixos indicadors després de rebre la formació:

- El nivell de coneixement sobre VScI i les possibles reaccions davant situacions de sospita de VScI.
- Sentiments quant al nivell de coneixement o la necessitat de respondre davant d'una situació de sospita de VScI.

GRéVIA és un grup líder en el Departament de Psicologia Clínica i Psicobiologia de la Universitat de Barcelona. Els membres de GRéVIA són professors universitaris i investigadors especialistes en la victimologia infantil i adolescent; l'estudi de factors de protecció i resiliència, i l'epidemiologia i metodologia de les ciències del comportament.

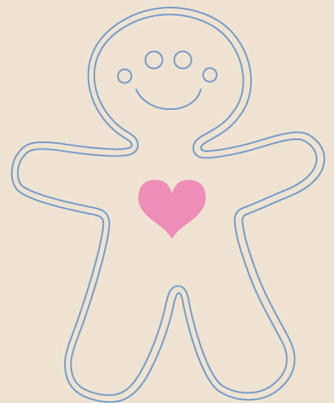
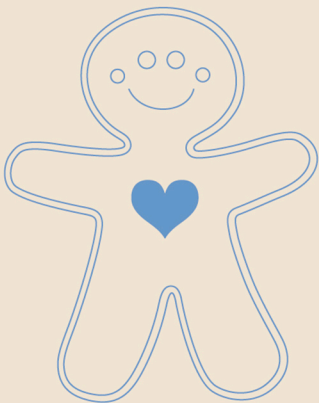
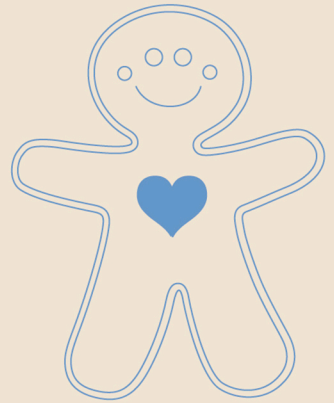
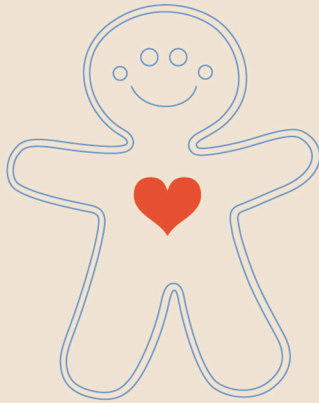
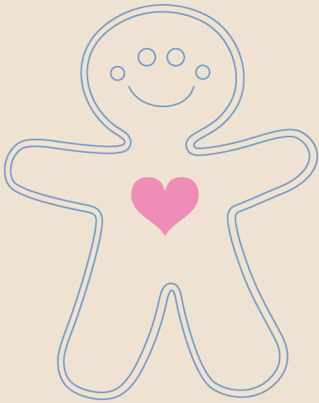
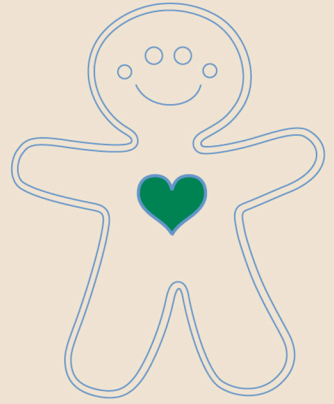
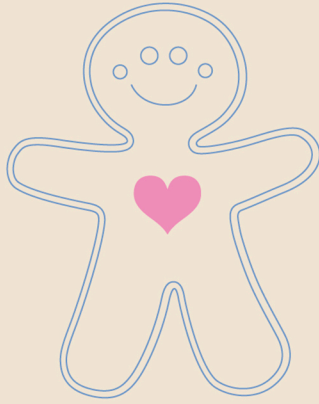
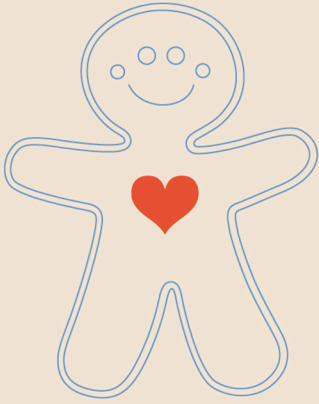
Per la rellevància del projecte i la seua precisió, és molt important assignar aquesta tasca a un grup experimentat. Hi ha molta responsabilitat en el fet d'analitzar i comunicar els resultats d'un projecte per a poder corregir errors, millorar aspectes que necessiten canvis i, per descomptat, aprofundir amb més precisió en la transferència d'informació formativa que implica tant d'esforç per part dels responsables de la formació i dels seus participants.

L'equip de coordinació va elaborar altres qüestionaris per monitorar la satisfacció amb la formació després de cada mòdul. Aquests qüestionaris mostren la perspectiva dels participants respecte als mètodes utilitzats pels formadors; la duració dels

mòduls; algunes qüestions logístiques; fins a quin punt es van complir les seues expectatives i necessitats d'informació amb el contingut impartit, i alguns assumptes més, amb la intenció de millorar edicions futures i, per descomptat, les reproduccions del projecte.

En conclusió, es necessiten dos tipus d'avaluació per a centrar-se en el que es pot fer millor per als participants del projecte. No obstant això, es necessita gent especialitzada i analítica per a dissenyar-les i executar-les.

Aquesta Guia és un dels productes del projecte europeu Multiplying Educational Capacities to Combat Sexual Violence Against Children (conegut pel seu acrònim EDUCAP), concedit per la Unió Europea a través del Programa de Drets, Igualtat i Ciutadania [2014-2020]. Aquest projecte està coordinat per l'Institut de Drets Humans de la Universitat de València, i participen com a socis l'equip GREVIA de la Universitat de Barcelona, l'organització Save the Children i la Universitat Carlos III de Madrid. A més col·labora el Grup COS de la Facultat de Magisteri de la Universitat de València.

L'objectiu d'aquesta Guia és proporcionar a les i els professionals de l'àmbit educatiu, a les institucions públiques, així com a qualsevol altre agent interessat, un full de ruta que facilite reproduir el Projecte pilot EDUCAP realitzat a la Comunitat Valenciana i d'aquesta manera protegir i garantir els drets de la infància front de l'abús sexual en un marc territorial més extens.

A aquesta Guia per Reproduir el Projecte li precedeix la *Guia EDUCAP: Guia en prevenció, detecció, actuació i acompanyament per a centres educatius d'Infantil i Primària en casos d'abús sexual contra la infància* [2023].

